

Riksdagens protokoll

2006/07:96

Måndagen den 23 april

Kl. 13.00 – 15.16

Protokoll
2006/07:96

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 16 och 17 april.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Ann Arleklo* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 26 april kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Fredrik Reinfeldt (m).

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2006/07:457

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:457 Sommarjobb

av Johan Löfstrand (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 maj 2007.

Skälet till dröjsmålet är att det inte gått att hitta ett datum tidigare som passar både statsrådet och interpellanten.

Stockholm den 18 april 2007

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

5 § Svar på interpellation 2006/07:425 om stärkt utbildning och kunskapsläge i miljö- och hälsoskydd inom insatsförsvaret

Anf. 1 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):
Herr talman! Eva Selin Lindgren har ställt ett antal frågor till mig.

1. Hur avser försvarsministern att säkerställa att de efterfrågade systemen för miljöskydd är införda i tid för att kunna nyttjas i EU *battle groups* 2008?
2. Hur avser försvarsministern att säkerställa att nödvändiga miljöutbildningar genomförs så att svenska officerare och soldater kan leva upp till de nya krav på miljökompetens som krävs vid internationella insatser i FN:s regi?
3. Hur avser försvarsministern att försäkra sig om att soldaterna i insatsstyrkan på ett professionellt sätt skyddas mot de hot som utgörs av andra ämnen än traditionella NBC-stridsmedel vid internationella insatser?
4. Hur avser försvarsministern att säkerställa att soldater som utsätts för exponering får detta dokumenterat?
5. Hur avser försvarsministern att uppföljningen av soldatens hälsosituation efter hemkomsten ska ske för att i tid upptäcka och förhindra långsiktiga hälsoeffekter?

Jag tänker besvara frågorna i tur och ordning.

För det första har Försvarsmakten i regleringsbrevet för 2007 fått i uppdrag att utarbeta metoder för att säkerställa att miljöskydd ur ett hållbarhetsperspektiv beaktas vid internationella övningar och insatser. Ett sådant system ska vara infört senast den 31 december 2007.

Inom Försvarsmakten pågår arbeten inför den nordiska stridsgruppen, NBG, bland annat inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Jag har i nuläget ingen anledning att tvivla på att myndigheten kommer att införa det efterfrågade systemet inom den givna tidsramen.

För det andra sker miljöutbildning redan inom ramen för de värnpliktigas grundutbildning vid respektive förband. Vidare ges allmän och grundläggande miljöutbildning till all personal i Försvarsmakten.

Överbefälhavaren är som chef för Försvarsmakten ansvarig för att den personal som deltar i internationell verksamhet har fått den utbildning som behövs. Det avser naturligtvis också frågor om miljö.

När det gäller frågorna 3, 4 och 5 vill jag säga att landsspecifika undersökningar kring miljöfaktorer görs före en internationell insats just för att förebygga att svensk personal utsätts för onödiga hälsorisker. Detta system utvecklas kontinuerligt för att förbättra metoder och riskvärderingar.

Miljö- och hälsoskyddsinspektör finns i anslutning till större internationella insatser. Vid behov görs också kontroller under själva insattiden. Vidare finns läkare på varje internationell mission och kommer även att finnas inom ramen för den nordiska stridsgruppen.

För att kunna följa upp personalens hälsosituation tas blodprover före internationell tjänstgöring. Vid hemkomsten finns möjlighet att träffa en

läkare om den enskilde önskar det eller om det finns någon konkret anledning. Försvarsmakten har också enligt lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarsmakten ett rehabiliteringsansvar för den som skadats under tjänstgöring i utlandsstyrkan. Försvarsmaktens ansvar gäller i tre år, men kan utsträckas till fem år om det finns särskilda skäl.

Mot denna bakgrund anser jag att ytterligare åtgärder inte är nödvändiga.

Anf. 2 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman och herr statsråd! Jag vill först tacka ministern för svaret på min interpellation om miljöutbildning och kunskapsläge inom insatsförsvaret. De frågor som jag har riktat till ministern berör väsentligen två aspekter. Den ena är ministerns egen roll som pådrivare och uppföljare inom de fem punkter som jag har listat. Bakgrunden är den som anges i interpellationen, nämligen de nya hot och utmaningar som den svenska insatsstyrkan kan förväntas möta när den deltar i internationellt samarbete i EU *battle groups* redan nästa år. Den andra är omsorgen om de enskilda soldaterna i insatsstyrkan och deras hälsosituation.

Jag inser att det kan vara svårt att på papperet, det vill säga i ministerns svar, skriva ned hur försvarsministern tänker agera. Men jag konstaterar samtidigt att ministerns svar inte innehåller några konkreta besked om vad ministern tänker göra för att tillgodose de behov som uppkommit. I interpellationen nämnde jag de två Nato- respektive FN-initiativ som är på gång, där man både beskriver de nya hoten och de förväntningar och kunskapskrav som ställs på personalen. Mina explicita frågor gällde därför hur ministern ska agera för att säkerställa skyddet mot de nya klimat- och miljöhot som i dag är i fokus och som nu diskuteras internationellt.

Det svar jag har fått hänvisar bland annat till regleringsbrev för Försvarsmakten. Det är det brev som jag själv refererar till i fråga 1. Men svaret konkretiserar inte hur ministern tänker säkerställa systemet så att miljöskydd kommer till stånd inom den mycket korta tid som står till buds. Jag hade i stället förväntat mig att få konkreta svar på frågan, till exempel hur långt man har kommit med arbetet inom Försvarsmakten. Är det möjligt att åstadkomma något substantiellt innan årets slut? Tiden går fort. Vilka förväntningar har ministern och regeringen på Försvarsmakten? Slutligen: Vilka resurser finns till Försvarsmaktens förfogande för att möta de nya klimat- och miljöhoten?

Utmaningarna är mycket stora. De tidigare nämnda Nato- och FN-initiativen innehåller långa listor på problem som behöver åtgärdas: vikten av miljö- och klimatutbildning på alla nivåer, vikten av ledarskap och rekommendationer om att alla FN-operationer ska integrera miljöfrågorna i sin planering och i sina handlingar.

Försvarsministerns svar på min andra fråga i interpellationen, som gäller de nya krav på miljöutbildning som reses i omvärlden, är att personalen redan får den miljöutbildning som behövs. Därför vill jag fråga om ministern menar att Sveriges försvarsmakt ligger före övriga länder inom EU och FN vad gäller de nya hot som dyker upp i spåren av den tekniska utvecklingen, utvecklingen av nya kemiska och biologiska ämnen, spridningen av nya bakterier, radioaktiva ämnen från kärnenergianläggningar samt de samlade effekterna av klimatpåverkan innebärande

jorderosion, vattenföroreningar med mera. Det skulle vara intressant att höra ministerns syn på detta.

I svaret på frågorna 3–5, rörande hälsoskyddet av soldaterna i insatsstyrkan, uppger ministern att landsspecifika miljöundersökningar görs för att förebygga hälsorisker. Min fråga är nu om klimatdimensionen beaktas i dessa undersökningar.

Fråga 4, om dokumentationen av en enskild soldats exponering, får ingen kommentar alls. Men av svaret på fråga 5, om uppföljning av personalens hälsosituation efter hemkomsten, får man uppfattningen att någon sådan uppföljning inte sker såvida inte den enskilde önskar det eller om det finns en särskild anledning. Försvarsmakten har ansvar för rehabilitering under tre eller eventuellt fem år enligt lag. De problem som den enskilde råkar ut för kan emellertid sträcka sig över flera år och kanske visar sig först efter lång tid. Detta gäller till exempel påverkan av joniserande strålning och vissa kemiska ämnen. Även svåra psykiska trauman, till exempel posttraumatisk stress, begränsas oftast inte till fem års varaktighet.

Innebär ministerns svar att en hemvändande soldat de första åren blir lämnad i sticket av Försvarsmakten? Vet det svenska folket om detta när deras ungdomar tar tjänst i EU *battle groups*? Min egen uppfattning är att försvaret har en nyckelroll vad gäller skydd av både miljö och enskilda personer, och det är en stor utmaning att utveckla nya miljösystemlösningar.

Anf. 3 TALMANNEN:

Jag vill bara påpeka varför jag måste vara tuff med de fyra minuterna. De är lagstiftade, och jag har därför bara sekunder i spelrum. Fyra minuter gäller skarpt i interpellationer.

Anf. 4 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Vi måste hålla isär vad som är försvarsministerns och regeringens uppgift å ena sidan och vad som är myndigheternas, i det här fallet Försvarsmaktens, uppgift å den andra sidan.

Det är bra att Eva Selin Lindgren tar upp hela miljöproblemet. Jag bejakar absolut vad Eva Selin Lindgren säger om Försvarsmaktens ansvar på miljöområdet. Men när jag i interpellationssvaret sade att jag inte bedömer att några ytterligare åtgärder är nödvändiga innebär det inte att allt är bra och ingenting mer ska göras. Det innebär att jag inte förutser några regeringsbeslut som har bäring på detta därför att vi har givit de uppdrag vi anser vara motiverade till Försvarsmakten. Nu handlar det om myndighetens myndighetsutövning. Då bör jag vara lite försiktig med att lyfta på telefonluren och tala om för ÖB vad ÖB ska göra. Då hamnar jag snart i konstitutionsutskottet. Det gör jag säkert ändå, men jag vill i det längsta undvika det.

Jag har också indirekt signalerat att jag ser allvarligt på Försvarsmaktens ansvar för personalen både före en insats och efter en insats. Jag har antytt att jag räknar med att under våren tillsätta en utredning för att förbättra omhändertagandet av soldaterna när de kommer hem igen från ett internationellt uppdrag. Jag tror att jag befinner mig långt ifrån det Eva Selin Lindgren undrade på slutet i sitt inlägg, nämligen om min inställning är att vi ska lämna hemvändande skadade soldater i sticket.

Nej, vi ska inte lämna dem i sticket utan vi ska se till att förbättra det institutionella omhändertagandet av dem som kommer hem efter internationella uppdrag.

Huruvida Sveriges försvarsmakt ligger före övriga länder inom EU och FN vad gäller de nya hot som dyker upp i spåren av den tekniska utvecklingen vet jag ärligt talat inte. Jag tror att vi inom vissa sektorer ligger väldigt långt framme. Vi har en forskning i framkant till exempel vid FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut, men det är klart att det finns mycket kompetens också på andra håll.

Vi satsar på miljöutbildning på bredden i Försvarsmakten. Försvarsmakten har också ett ledningsansvar för myndigheterna på försvarsområdet. Det har tagits fram ett försvarssektorns miljöörkort med både en övningsdel och en uppslagsdel. Jag vill nog hävda att Försvarsmakten arbetar aktivt med frågorna. Sedan kan jag lätt hålla med Eva Selin Lindgren om att det naturligtvis är en kort tid som återstår fram till den 1 januari 2008 då den nordiska stridsgruppen, NBG, ska stå i beredskap. Men miljöaspekterna och miljötänkandet är integrerade även i det arbetet. Ett uttryck för det är att det kommer att finnas en särskild miljørådgivare, *environmental adviser*, vid det operationshögkvarter som finns utanför London. Det är ett uttryck för hur man integrerar miljöaspekterna i förbandets verksamhet för att säkerställa att de finns med.

Inför en mission producerar Försvarsmakten landrapporter. Man kommer att ta prover före och under en insats efter de behov som man identifierar. Med viss automatik kommer det att ske provtagning också hos personalen, till exempel blodprovstagning före det att man skickas ut och efter det att man kommer hem. Men de miljöer där den nordiska stridsgruppen kan tänkas sättas in är varierande och följlaktligen måste den provtagningen anpassas efter varje mission.

Anf. 5 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Det var roligt att höra ministrernas utläggning om det förbättrade omhändertagandet av soldaterna. Då kan vi känna oss trygga. Det gäller också miljöarbetet. Jag vill uppmana organisationen att skriva lite mer om miljön i regleringsbrev. Det står lite i regleringsbrevet till Försvarsmakten. Där nämns det vid något enstaka tillfälle. Men gender nämns överallt. Det skulle kunna vara lika framträdande att beakta miljöaspekterna som jämställdheten. Men det är för framtiden.

Det är roligt att höra att det kommer att finnas en särskild miljørådgivare som svarar för integrationen och också för forskningen vid FOI. Det är ett framstående institut. Jag har förstått att de på vissa områden har en internationell genomslagskraft. Men de nya miljöhoten dyker upp snabbt. Det kommer att bli stora omvälvningar i vissa samhällen. Vilken beredskap finns då?

Jag vill hänvisa till den sida som gäller Försvarsmaktens uppgifter och förmåga. Här finns flera mål som berörs av miljöarbetet. Det framgår inte klart, men jag hoppas att det kommer in i nästa version.

Anf. 6 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Vi ska fortsätta att bevaka frågorna. Vi ska väl också komma ihåg att Försvarsmakten ska kunna slåss vid sidan om att hantera miljöaspekterna och gendaspekterna.

Jag vill ändå varna för att det lätt blir så att regleringsbrev blir ett uttryck för det politiskt korrekta och att de fylls med saker som är ”högsta mode” för dagen. Det får man vara lite uppmärksam på. Därmed vill jag inte på något sätt bagatellisera vare sig gendaspekterna eller miljöaspekterna. Det är klart att vi när vi arbetar med regleringsbrev och instruktionerna till myndigheterna kontinuerligt får se till att innehållet är relevant och bidrar till att föra arbetet framåt. Det är, precis som Eva Selin Lindgren tog upp i sin interpellation, nämligen ett mycket viktigt arbete.

Anf. 7 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Jag har bara en kort kommentar om regleringsbrev. Visst kan man säga att de ofta är politiskt korrekta. Men samtidigt kan vi tänka på att det ofta är de och vissa instruktioner som allmänheten har tillgång till via nätet. Därför är det inte helt oväsentligt vilken betoning som framkommer där.

Det äger också rum en ägardialog med de olika myndigheterna som ministern eller statssekreteraren är inblandad i, en mål- och resultatdialog. Där finns möjlighet att följa upp. Då kanske vi kan återkomma med frågor till ministern om vad som utspelas under ägardialogerna. Jag har en känsla av att händelseförloppet kommer att gå ganska snabbt när det gäller klimatarbetet internationellt de närmaste åren.

Därmed tackar jag för mig och önskar lycka till.

Anf. 8 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag beklagar möjligen de arma medborgare som på sin fritid sitter och läser Försvarsmaktens och andra myndigheters regleringsbrev. Den här typen av interpellationsdebatter är ett bättre sätt att föra ut frågorna till allmänheten. Regleringsbrevets innebörd är förstås att styra in myndigheternas arbete åt rätt håll.

Jag ska ta med mig interpellantens synpunkter och se till att också miljöfrågorna beaktas i den mål- och resultatdialog som stundar mellan departementet och de berörda myndigheterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2006/07:426 om strategiska möjligheter för att minska klimatpåverkan och andra miljöskador inom försvaret

Anf. 9 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Eva Selin Lindgren har frågat mig

1. vilka åtgärder jag avser att vidta för att miljö- och klimatdimensionerna förs in i perspektivplaneringen och därmed utgör underlag för utformningen av det framtida försvaret,
2. vilka åtgärder jag avser att vidta för att miljökrav i ett hållbarhetsperspektiv förs in i materielförsörjningsstrategin med syfte att minska klimatpåverkan från framtidens försvarsmateriel och

3. vilka åtgärder jag avser att vidta för att miljökurser förs in i officersutbildningen och därmed ger försvarets framtida ledare en aktuell kunskapsbas i miljöledning.

Jag vill inleda med att påpeka att Försvarmakten redan enligt sin myndighetsinstruktion har ett betydande miljöansvar. Myndigheten ska ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred. Försvarmakten har också ett särskilt sektorsansvar för miljömålsarbetet inom det militära försvaret. Försvarmakten ska vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till de övriga myndigheterna inom försvarssektorn.

Syftet med perspektivplaneringen är att utifrån framtida, tänkbara konflikttyper ta fram alternativa försvarsmaktsstrukturer med olika operativ förmåga. Strukturerna ska med olika ambition kunna hantera ett antal skilda konflikttyper. Miljö- och klimatdimensionerna aktualiseras först när strukturerna ska konkretiseras.

Redan den förra regeringen uppdrog åt Försvarmakten att fördjupa och konkretisera arbetet med strategiska miljöbedömningar i planerings- och beslutsprocessen. Alliansregeringen har i regleringsbrevet för innevarande år begärt att Försvarmakten i årsredovisningen för 2007 ska redovisa hur detta arbete har utvecklats.

Det är Försvarets materielverk som svarar för anskaffningen av materiel för Försvarmakten. Den dåvarande regeringen beslutade 1998 om riktlinjer för miljöanpassad försörjning av försvarsmateriel för Försvarmakten och Försvarets materielverk. Ett par år därefter hade dessa riktlinjer införts i myndigheternas arbete. Sedan dess beaktas miljöaspekter i materielanskaffningen.

Den treåriga grundläggande officersutbildningen bedrivs i dag i Försvarmaktens regi huvudsakligen vid militärhögskolorna i Halmstad och Karlberg. År 2006 fördes programansvaret för planering och utveckling av innehållet i utbildningen och målsättningen för utbildningen över från Försvarmakten till Försvarshögskolan.

Den 28 mars i år överlämnade regeringen propositionen *Högskoleutbildning av officerare m.m.* (prop. 2006/07:64) till riksdagen. Regeringen föreslår i propositionen att Försvarshögskolan ska inrättas som en högskola under högskolelagen från och med den 1 januari 2008. Ansvar för att genomföra den treåriga grundläggande officersutbildningen ska enligt regeringens förslag föras över från Försvarmakten till Försvarshögskolan. Generellt gäller att universitet och högskolor är fria att själva bestämma över innehållet i utbildningarna inom de ramar som anges i författningar och regleringsbrev.

Den högre officersutbildningen – det vill säga den ettåriga stabsutbildningen och det tvååriga chefsprogrammet – genomförs redan av Försvarshögskolan. Utbildningen genomförs på uppdrag av Försvarmakten, varför mål och innehåll fastställs av Försvarmakten och Försvarshögskolan i samverkan.

Anf. 10 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Herr statsråd! Jag tackar för svaret på denna interpellation.

Samtidigt vill jag säga att de frågor som jag har ställt egentligen har sin grund i att Försvarmakten genom sin fasta organisation och långsik-

tiga planering har utomordentligt goda förutsättningar att ta itu med de framtida hoten mot världsfreden. Det gäller också de hot som kan orsakas av flyktingströmmar som uppkommer genom klimatpåverkan, till exempel översvämningar av vissa områden och extrem torka och vattenbrist i andra.

Diskussioner om de nya hot som kan uppkomma genom klimatförändringarna äger denna månad rum i säkerhetsrådets regi, vilket har rapporterats i BBC.

I en färsk brittisk rapport varnar man för de stora förändringar i livsvillkoren som kan komma redan under detta århundrade och som kan resultera i att 200 miljoner människor bringas på flykt. Man förutser då ökad risk för allvarliga konflikter om sinande naturresurser och livsutrymme.

En nyligen utkommen rapport av elva pensionerade generaler i USA varnar för att just klimatförändringarna utgör ett allvarligt nationellt säkerhetshot mot USA, och de säger att dessa kan fungera som ett mångfaldigt stegrat hot i några av världens mest instabila områden.

Det är mot denna bakgrund jag hade förväntat mig ett mer utförligt svar på frågan hur klimatperspektivet ska föras in i planering och utformning av vårt eget framtida försvar.

Har jag tolkat ministerns svar på fråga 1 rätt, när han säger att detta kommer att redovisas först i Försvarsmaktens årsredovisning för 2007? Är det inte möjligt att ministern redan nu kan ge några konkreta besked om vad som är på gång när det gäller klimatarbetet?

En viktig del av försvarets verksamhet gäller framställning, användning, kvittblivning och återanvändning av materiel. Försvarets materielverk, som har ansvar för detta, ger intryck av att vara den myndighet som har det mest synliga miljötänkandet inom försvaret. Dock saknar man även där dimensioner av klimatpåverkan i livscykelperspektivet.

I svaret på den tredje frågan, om miljökurser i officersutbildningen, ges hänvisning till Försvarshögskolan och Försvarsmakten. Inom utbildningen är förslaget att Försvarshögskolan inrättas som en högskola under högskolelagen. Det är ett stort steg framåt. Det är en av de viktiga förutsättningar som behövs för att stärka kompetensen inom försvarsområdet, säkerhetsområdet och även det fredsbefrämjande området.

De problem som finns inom försvarets verksamhetsområden är så pass komplexa att Försvarshögskolan i nästa skede även kommer att behöva utveckla sina egna kvalificerade master- och doktorsutbildningar inom sin sektor. Om så sker skulle det vara av stor betydelse, inte bara för den personal som utbildas och genom avancerade kunskaper på en breddad arbetsmarknad utan också för hela den svenska försvars- och säkerhetsindustrin.

I utbildningsfrågan, liksom i de andra frågorna, är det utomordentligt angeläget att försvarsministern själv synliggör sitt eget ledaransvar för miljö- och klimatarbetet inom hela försvarsverksamheten. Flerårig erfarenhet från miljö- och säkerhetsarbete inom det civila området, till exempel i Västsverige, har visat att det är först när vd:n för stora företag engagerar sig i miljöfrågan som man får saker att hända på golvet. Ledarens engagemang är själva nyckeln till framgång. Även i de tidigare nämnda FN-dokumenterna betonas ledarens avgörande roll.

Min förhoppning är därför att försvarsministern vill verka som en stark ledare för det strategiska miljö- och klimatarbetet, som det svenska försvaret så väl behöver.

Prot. 2006/07:96
23 april

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 11 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag skulle vilja hävda att de stora utmaningar som vi globalt står inför när det gäller klimatförändringarna kanske inte primärt är ett ansvar för Försvarsmakten och försvarsministern, även om det är viktigt att miljöaspekterna också vägs in i vår långsiktiga planering. Är det några som har visat ledarskap i klimatfrågan är det den nya regeringen, statsministern och miljöministern, som verkligen har lyft upp klimatfrågan och gjort den till en överordnad delfråga i vårt nationella och internationella arbete med miljöfrågorna.

Försvarsmakten har hittills egentligen inte gjort några strategiska miljöprövningar. Det beror inte på att de inte har haft uppdraget utan snarare på brister i personal och kompetens för att göra detta. Nu har det skett nyrekryteringar, och arbetet med strategiska miljöbedömningar kommer att inledas under 2007.

På det övergripande planet är de omvärldsförändringar som följer i spåren av en global förändring av klimatet naturligtvis också någonting som kommer in i Försvarsberedningens pågående arbete, som ju ska vara framåtblickande och framåtsyftande och där man ska försöka värdera de förändringar som sker i vår omvärld.

I den utsträckning som jag som ansvarig minister på det här området kan bidra med att tydliggöra och synliggöra vårt samlade ansvar för miljö- och klimatfrågorna ska jag försöka bidra till det efter måttet av min förmåga.

Anf. 12 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Herr statsråd! Tack för svaret! Försvarsministern säger att det är flera som har ansvaret för miljöfrågorna, och det är rätt. Det är just ett av problemen, tycker jag. Det gäller även riksdagens utskott. Miljöfrågorna ligger i miljö- och jordbruksutskottet, men inte bara där. Försvaret är väldigt mycket berört just genom att man hanterar så stora materielströmmar och hanterar konflikter.

Det är ju inte en slump att FN:s säkerhetsråd har sett detta som ett stort hot. Även den militära sektorn berörs ju väldigt starkt. Det som man då kan vara orolig för är att ingen av er tar ett helt ansvar. Försvarsministern antyder att statsministern eller miljöministern är ansvarig. Men det är ju ni inom försvarssektorn som kan försvarsområdet bäst. Frågan är hur detta kommer att se ut i framtiden.

Jag skulle föreslå att ni tar tag i detta, så att vi får en klar uppdelning. Försvaret har ju den fördelen att det är mycket långsiktigt. Man har en långsiktig strategisk planering. Det är inte så många andra sektorer som har de tidshorisonter som ni har.

Jag lämnar nu bollen vidare och hoppas att ni tar upp den i något skede. Då kanske vi kan få en rapport hit till riksdagen så småningom.

Anf. 13 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Låt mig avslutningsvis säga att vad jag ville tydliggöra med statsministerns och miljöministerns engagemang och klimatdelegat-

ionen är att detta är ett sätt att lyfta upp frågan över stuprören, över sektorerna och revirgränserna, för att på ett mer övergripande plan ta ansvar för vårt arbete med de frågorna. Det undanröjer naturligtvis inte det ansvar som vilar på varje myndighet och varje minister. Jag ska som sagt försöka bidra till att ta min del av det ansvaret.

Anf. 14 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Då vill jag tacka talmannen och försvarsministern för en konstruktiv dialog.

Anf. 15 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Tack för debatten, Eva Selin Lindgren!

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:444 om avsteg från arbetsrätten inom Försvarsmakten

Anf. 16 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Peter Jonsson har frågat mig hur jag bedömer förslaget att lagreglera Försvarsmaktens anställningsvillkor och därmed frångå arbetsrätten, och om jag avser att verka för förslaget. Jag vill svara som följer.

I budgetunderlaget för 2008 redovisade Försvarsmakten alternativa förslag till hur insatsförbandens personalbehov ska kunna tillgodoses. För egen del anser jag att det är utmärkt att Försvarsmakten på detta sätt problematiserar personalförsörjningsfrågorna, tydliggör vilka handlingsalternativ som myndigheten anser står till buds och anger vilken inriktning som förordas. Detta är ett förhållningssätt och en arbetsmetodik som jag vill uppmuntra, eftersom den bidrar till både bättre beslutsunderlag och mer transparenta beslutsprocesser.

Försvarsmaktens budgetunderlag ska nu omhändertas och beredas i sedvanlig ordning. Att bryta ut en enskild fråga – om än stor och viktig – i ett interpellationssvar vore att föregripa de besked som regeringen avser att ge i budgetpropositionen.

Om interpellantens frågor däremot avser mitt allmänna förhållningssätt så kan jag upplysningsvis bidra med följande citat från vad jag uttalade i Officersförbundets tidning i november förra året:

”Den nya regeringen eftersträvar inte ett systemskifte på arbetsmarknaden. Det innebär att vi slår vakt om en arbetsmarknadspolitisk tradition som bygger på att vi reglerar förhållandena på arbetsmarknaden genom kollektivavtal, snarare än med lagstiftning. Däremot utesluter detta inte att justeringar ibland kan vara motiverade också i arbetsrättslig lagstiftning.”

Därmed, herr talman, anser jag mig ha besvarat interpellantens fråga.

Anf. 17 PETER JONSSON (s):

Herr talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret.

I min interpellation pekar jag först och främst på Försvarsmaktens budgetförslag som lämnats till Försvarsdepartementet. Just de delar som handlar om förslag till förändring i arbetsrättslagstiftningen känner jag mig oroad över. Vi socialdemokrater tror på den svenska modellen när det gäller arbetsmarknadslagstiftningen, för alla yrkeskategorier – även för officerare.

I budgetunderlaget har Försvarsmakten pekat på att det finns två förslag. Det ena är att göra en reglering i lagstiftningen, där man säger att man ska anställa soldater under en treårsperiod som föregås av en sexmånaders samträning och en efterföljande yrkesväxlingsperiod. Det skulle innebära cirka sju års anställning. Det andra förslaget är att man i kollektivavtal mellan parterna sluter en överenskommelse om någon form av avslut, så att det inte ska vara ett livstidsyrke att vara officerare. Motivet för detta skulle vara just att Försvarsmakten är avvikande på arbetsmarknaden mot bakgrund av den specifika uppgift man har.

Jag kan hålla med om att Försvarsmaktens roll och uppgift är unik, men samtidigt finns det andra kategorier på arbetsmarknaden som är unika om man utgår från att man efter en viss ålder inte längre kan tillgodose de uppgifter som krävs i yrket. Jag tänker på polisen och räddningstjänsten. Det är tydligt att man har en gemensam lagstiftning för alla yrkeskategorier. I annat fall skulle vår arbetsmarknadslagstiftning krackelera, och det skulle skapas olika typer av lagstiftning för olika yrken.

Det svar jag har fått från försvarsministern är lite av både–och. Jag respekterar att man i den process som nu pågår inte kan ge ett tydligt svar, men jag vill ändå få ytterligare förklarat för mig hur försvarsministern ser just på den typ av förslag som Försvarsmakten nu kommer med när det gäller att ge officerare en särställning i förhållande till den arbetsmarknadslagstiftning som finns.

Anf. 18 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! I själva verket är det inte särskilt mycket både–och. Det är självklart att jag inte nu vill föregripa en beredning som pågår och besked som kommer att lämnas i budgetpropositionen. Men man behöver inte vara en Einstein för att i svaret se var jag står i frågorna. Jag är lika varm anhängare som Peter Jonsson av den svenska modellen.

Jag är mindre bekymrad över att Försvarsmakten för fram alternativa tankar när det gäller personalförsörjningen och mer bekymrad över att trycksvärtan i budgetunderlaget knappt har hunnit torka innan Peter Jonsson framställer en interpellation. Jag tycker att man bör vara lite återhållsam, även om jag förstår det politiska nitet bakom. Det för en nackdel med sig om man redan när en myndighet beskriver problem och vägval i ett budgetunderlag sätter i gång att interpellera. Risken är ju då att man sänder signaler till myndigheterna att vara lite försiktiga med vad de skriver i sitt budgetunderlag.

Min attityd gentemot Försvarsmakten är precis den motsatta. Det är ju ingen hemlighet att man från Försvarsmaktens sida har velat föra upp en diskussion om att ha ett särskilt regelverk för officerarna – kanske någon typ av 15-åriga anställningstider eller så. Det vore, precis som interpellanten säger, främmande för vår arbetsmarknadstradition. Men försvarsmaktsledningen, Högkvarteret, har ansett att det finns så mycket speciellt i verksamheten – kraven på en vettig åldersstruktur och så vidare – som gör att man borde ha särskilda anställningsformer.

Vi vet att dessa tankar finns, och jag vill inte försöka hålla tillbaka Försvarsmakten från att föra fram dem. Tvärtom vill jag, som jag skrev i interpellationssvaret, uppmuntra att man tydliggör de alternativ som Försvarsmakten ser. Det ger oss ett bättre beslutsunderlag och en mer transparent beslutsprocess. Sedan kommer vi att döma av detta i budgetpropositionen.

Det citat som jag har återgivit i interpellationssvaret ger en ganska tydlig vägledning om vad som är min utgångspunkt när vi ska omhänderta Försvarsmaktens framställning.

Anf. 19 PETER JONSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret, försvarsministern!

Jag blir lite orolig över den ställning som försvarsministern nu intar. Det kan vara positivt att man under ett års tid i alliansen så att säga har vänt skutan och numera liksom vi socialdemokrater tycker att den svenska arbetsmarknadslagstiftningen är bra.

I en fyrpartimotion från allianspartierna för bara ett år sedan skrev ni så här: ”Det är också nödvändigt att finna nya former för anställning av yrkesofficerare. Alla ser inte längre officersyrket som ett livstidsyrke. Behovet av administration och förvaltning i insatsförsvaret är mindre än i det mobiliserande invasionsförsvaret. Det relativa behovet av äldre officerare blir därmed mindre och basen för rekrytering blir allt smalare. Detta gör att förutsättningar för yrkesväxling bör byggas in redan i utbildningen genom samordning med andra utbildningsvägar. Därför måste det även bli möjligt med direktrekrytering till officersyrket.

Möjligheten att arbeta för försvaret med olika uppgifter under en begränsad period bör också finnas. Visstidsanställning och kontraktsanställning för såväl officerare som soldater och sjömän är nya former som dels skapar flexibilitet, dels kan göra anställningar i försvaret mer attraktiva. Internationella insatser och krav på samtränade förband med hög kvalitet och insatsberedskap gör det också nödvändigt att kunna tillämpa tidsbegränsade anställningar.”

Det här skrev ni för ett år sedan i alliansens motion, och det stämmer ju inte med den bild som försvarsministern nu redogör för i interpellationsdebatten. Men jag hoppas naturligtvis, som jag sade, att en förändring har skett när det gäller synen på detta. I så fall skulle den motion som ni skrev för ett år sedan egentligen inte stämma med dagens utgångspunkt. Och då pekar jag inte på att man inte behöver ta ställning till det budgetförslag som nu ligger. Det budgetförslag som nu ligger är ju egentligen delvis en kopia av er egen motion när det gäller just personalbehovet och resursbehovet och inriktningen när det gäller på vilket sätt man ska kunna lösa framtidens behov.

Jag tror däremot att det viktigaste nu är att de båda parterna får sätta sig vid förhandlingsbordet och ta en diskussion om hur man ska kunna lösa det framtida behovet av officerare och deras utveckling. Men det gäller också tryggheten för den enskilde officeraren när personen i fråga eventuellt ska göra utrikestjänstgöring eller vara med i utbildningsplattformarnas uppbyggnad här i vårt inrikesförsvaret.

Jag menar att det, om man ska vara med om detta och vara med om den utveckling som sker och ställa sig bakom den utvecklingsprocess som pågår, krävs att man har en trygg och säker anställning. Men det krävs också att man på något sätt vet att man eventuellt i framtiden måste ha en yrkesväxling för att gå ut i det civila livet, för att få ett annat yrke. Det ska vara kopplat till just förståelsen för den process som pågår. Men den diskussionen och den inriktningen bör inte lagföras, utan det ska finnas en diskussion mellan två parter.

Det känns, som sagt var, som att försvarsministerns första svar i interpellationsdebatten och just det som jag nu pekar på i alliansens motion för ett år sedan inte riktigt hänger ihop. Min förhoppning är just att alliansen har ändrat inställning när det gäller hur man ska hantera officerarnas trygghetssituation i framtiden.

Anf. 20 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Interpellationssvaret är ju kristallklart i den meningen att det inte är något påhitt från min sida så där på fri hand, utan när jag avger det interpellationssvaret gör jag det på regeringens vägnar.

Nu tror jag att vi är rätt överens om att det finns en del speciell problematik förknippad med strukturen på den fast anställda personalen i Försvarsmakten som förstås ytterligare förstärks av den väldigt snabba omställning som har genomförts från det gamla invasionsförsvaret till det moderna mer slimmade insatsförsvaret. Och vi har en ålderssammansättning som inte är alldeles idealisk, om jag får uttrycka det så.

Det som gör att jag inte bryter ihop i pessimism inför förutsättningarna att lösa det här är att officersyrket faktiskt inte ens i dag är ett livstidsyrke. Erfarenheterna visar att ca 40 procent av yrkesofficerarna slutar före 35 års ålder och att cirka hälften har slutat vid 40 års ålder. När det förhåller sig på det sättet blir det ju en illustration av att det kanske inte finns ett särskilt stort behov av långa tidsbegränsade kontrakt.

Från en mer ekonomisk utgångspunkt tror jag inte heller att särskilt mycket vore vunnet. Man kan ju leka med tanken att vi skulle frångå den svenska arbetsmarknadspolitiska traditionen och för just den här yrkeskategorin införa till exempel 15-åriga kontrakt. Det låter sig ju inte göras gratis, utan det är klart att personalen då i motsvarande mån måste kompenseras ekonomiskt. Jag är inte övertygad om att det blir billigare än de olika typer av karriärväxlingslösningar som man nu använder för att stimulera personal att söka sig över till en civil karriär. Man har gjort det som ett inslag i den omställning som Försvarsmakten har genomgått.

Samtidigt är det bra, återigen, att frågorna kommer upp till ytan och att de problematiseras. Det har också den tidigare majoriteten i försvarsutskottet tyckt. I samband med försvarsbeslutet skrev majoriteten: Det är möjligt att en utveckling av tidsbegränsade anställningsformer därvid vore en fördel. Liksom regeringen anser utskottet att Försvarsmakten tillsammans med Arbetsgivarverket och arbetstagarorganisationerna bör

fortsätta analysen av denna fråga, som bör hållas åtskild från det nu omedelbara problemet att minska personalen.

I ett annat betänkande, 2005/06:FöU5, skrev utskottet: Representanter för Försvarsmakten har inför utskottet redovisat pågående arbete med personalförsörjningsfrågorna. Utskottet har fått information om att det övervägs förändrade utbildnings- och anställningsformer för yrkes- och reservofficerarna. Utskottet anser att denna översyn är mycket viktig och angelägen.

Problematiken har alltså funnits där hela tiden. Min ambition är att vi ska försöka föra hela frågan ett stycke framåt genom att tydliggöra de alternativ som står till buds och att i höstens budgetproposition döma av det som ska vara vår, så att säga, handlingslinje.

Anf. 21 PETER JONSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret! När det gäller den tidigare inriktningen av Försvarsmakten var det ett beslut som bereddes utifrån Försvarsberedningens rapport, men vi var också i princip ganska överens om försvarets inriktning på flertalet områden. Det enda som vi kanske hade lite skilda uppfattningar om gällde de ekonomiska resurserna för internationella insatser.

Det är naturligtvis ett sådant underlag som jag har eftersträvat som försvarspolitik – jag tror också att försvarsministern gör det. Det handlar om att det blir ganska breda överenskommelser. När det gäller det här viktiga området, att utbilda våra kvinnor och män till soldater och officerare, är det viktigt att man har en öppen dialog.

Och jag känner att jag har blivit något klarare över försvarsministerns syn när det gäller den svenska arbetsmarknadsmodellen kopplad till just officerarnas situation. Jag hoppas också att det är en tydlig signal till Officersförbundet, som fortfarande förhandlar om sina ekonomiska förutsättningar – de är inte i land med sitt avtal. Det är självklart så som försvarsministern säger. Skulle det visa sig att signalerna kom tydligt från Försvarsdepartementet, försvarsministern och Försvarsmakten om att man nu skulle förändra arbetsmarknadslagstiftningen och skapa en otryggare tillvaro måste detta självklart vara en del i deras förhandlingsstrategi.

Men jag uppfattar det ändå som tydligt att försvarsministern och jag som interpellant från Socialdemokraterna är ganska överens om inriktningen.

Jag har en sista fråga. Låt oss tänka oss att man ändå skulle komma fram till att man skulle ha någon form av 15-årig kontraktsanställning i Försvarsmakten. Då skulle det utifrån Försvarsmakten vara en specifik arbetsuppgift, en specifik arbetsmarknad som det handlar om. Vilka andra områden ser i så fall försvarsministern skulle likna Försvarsmaktens, så att säga, arbetsmarknadsområde? Vilka andra yrkesgrupper skulle i så fall komma på tal, om det skulle visa sig att man nu eventuellt skulle följa något av förslagen från Försvarsmakten?

Anf. 22 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Den avslutande frågan var något hypotetisk, för att till och med göra ett understatement.

Jag har generellt sett över huvud taget svårt att identifiera samhälls-områden där den traditionella modellen med förhandlingar mellan två parter och uppgörelser mellan två parter inte fungerar. Jag tycker att det är en arbetsmarknadspolitisk modell som i huvudsak har visat sig framgångsrik. Jag tycker också att de avtal som har träffats på försvarsområdet – låt vara att det fortfarande finns en del olösta problem – inte ger vid handen något annat än att förhandlingsvägen är en bra väg, även på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellationerna 2006/07:446 och 452 om Försvarsmakten och försämringar för föreningslivet

Anf. 23 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Monica Green har i interpellation 2006/07:446 frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av att Försvarsmakten nu har en mer stram hållning till att låna ut mark och kanske även byggnader till föreningsverksamhet samt om jag avser att verka för en mindre stram hållning från Försvarsmaktens sida när det gäller frivilligorganisationerna inom försvaret så att inte även dessa kommer att drabbas av en stramare hållning.

Monica Green har vidare i interpellation 2006/07:452 frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av Försvarsmaktens missförstånd som leder till försämringar för föreningslivet.

Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang.

Herr talman! Det är alldeles korrekt att Försvarsmakten har blivit betydligt mer restriktiv med att låna ut övnings- och skjutfält till idrottsrörelsen. För detta kan Monica Green tacka de socialdemokratiska regeringar som först tillsatte utredningen om *Försvarsmaktens stöd till andra myndigheter m.m.* (dir. 2000:87) och sedan fastställde den nya förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet.

När det gäller enskilda, som till exempel idrottsföreningar, stadgar den här socialdemokratiska förordningen att stöd endast får ges om verksamheten är av intresse för samhället. I förordningens förarbeten, det vill säga i den nyss nämnda utredningen, anges uttryckligen olika typer av idrottsarrangemang som exempel på verksamhet där det "ter sig tveksamt om det verkligen föreligger något samhällsintresse".

För egen del har jag på denna punkt en helt annan uppfattning än utredningen. Jag menar dessutom att det även med nu gällande förordning är fullt möjligt för Försvarsmakten att lämna stöd till viss idrottsverksamhet. I ett svar på interpellation 2006/07:115 av Sven Bergström från Centerpartiet angående samarbetet mellan idrottsrörelsen och Försvarsmakten framhöll jag också att jag "utgår från att Försvarsmakten kommer att använda sig av det utrymme som trots allt finns".

Enligt vad jag har erfarit delar Försvarsmakten min bedömning att förordningens krav på samhällsintresse inte medför något generellt hinder för stöd till idrottsrörelsen. Försvarsmakten anser också att idrottslig verksamhet är viktig av många skäl. Man ser därför fortlöpande över sin tillämpning av den här stödförordningen.

Jag kommer fortsättningsvis att följa hur stödförordningen tillämpas. Med detta konstaterande anser jag mig ha besvarat de två interpellationerna.

Anf. 24 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag tackar för interpellationssvaret. Det verkar som om vi har samma uppfattning. Den politiska majoriteten i landet har samma uppfattning som oppositionen, som jag representerar vid det här tillfället, och även Försvarsmakten har samma uppfattning, nämligen att den här förordningen inte innebär att man behöver vara så restriktiv som Försvarsmakten nu har blivit. Om vi nu är så överens – det tycker jag är bra, jag tar inte bollen som du sparkade ut om att allt skulle vara sossarnas fel – gäller det att se vad vi ska göra nu. Om alla tre parter till och med, oppositionen, majoriteten och Försvarsmakten, har samma uppfattning att den här förordningen inte behöver innebära restriktioner frågar jag försvarsministern: Vad avser du att göra för att det ska gå lättare för föreningslivet att få låna mark även fortsättningsvis?

Anledningen till att jag ställde två interpellationer var att jag fick vetskap om det här genom Nisse Sandberg som har skrivit till dig och som är med i FMCK i Skövde. FMCK har ju en jättestor utbildningsverksamhet för barn och ungdomar från 4 till 20 års ålder. De har nu fått besked att de inte ska få fortsätta. Försvaret vill inte låna ut sin mark på det som vi kallar Kråkberget hemma i Skövde. De har kört där så länge. Marken är redan använd. Varje lördag har de träning. De har också tävlingar för att kunna finansiera sin verksamhet. Jag skulle så gärna vilja att vi kan ge Nisse ett besked här i dag att de ska få fortsätta med sin verksamhet, att FMCK ska kunna fortsätta att utbilda barn och ungdomar i den här så viktiga verksamheten.

Det var skälet till att jag skrev den ena interpellationen. Den andra interpellationen är något större. Det är därför jag hade velat ha två debatter. Den handlar om föreningslivets möjligheter över huvud taget att låna mark och logement. Det handlar om MTB Vättern, ett långlopp i Motala som skulle ha haft sitt tioårsjubileum i år. 1 200–2 100 anmälda brukar vara med och cykla. De har nu fått ställa in sin cykeltävling. Det handlar också om fotbollsklubbar. Det handlar om handbollsklubbar som inte längre kan ordna cuper för att de inte får låna de logement som de alltid tidigare har fått låna. Det handlar också om orienteringsklubbar och, som jag har nämnt, motorcykelföreningar, både FMCK och enduro men också jeepklubbar och andra.

Föreningslivet är viktigt för samhället. Det fostrar barn och ungdomar och ger en bra bild av vuxenlivet, att man får hjälpa varandra och stötta varandra. Det är pedagogiskt rätt att barn och ungdomar är med i föreningslivet. Därför är det viktigt att också Försvarsmakten tar sitt ansvar nu och ser till så att föreningslivet kan fortsätta med en så bred verksamhet som man har lyckats bygga upp. Det vore synd om handbollscuper och fotbollscuper skulle få ställas in för att man inte kan hysa så många människor i en och samma stad längre. Därför vill jag att försvarsministern här i dag ger ett positivt besked till alla de föreningarna.

Anf. 25 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Monica Green sade något om att jag skickade iväg en boll om att det här var sossarnas fel. Jag ska inte alls utesluta att min partitillhörighet kan göra att jag reflexmässigt ibland reagerar så, men i just det här fallet är det dessutom alldeles sant. Det är inte jag som har hittat på den här stödförordningen som Försvarsmakten nu tillämpar. Det är inte heller så att Försvarsmakten och Högkvarteret i största allmänhet har gett sig sjutton på att jävlas med idrottsrörelsen. De har läst förordningen som den socialdemokratiska regeringen antog 2002. Det tog lite tid, men så småningom sade deras jurister på Högkvarteret: Ni kan inte fortsätta att låna ut marken, för regeringen har beslutat om den här förordningen och Försvarsmakten måste rätta sig efter lagarna.

Då lade Försvarsmakten om. Då fick jag en interpellation och sade att jag inte tycker att det här är bra. Jag tycker att det är väldigt värdefullt om Försvarsmakten kan samverka med idrottsrörelsen. Jag tror i och för sig inte heller att den gamla regeringen när den tog den här förordningen var ute efter att klämma åt idrottsrörelsen. Låt gå för att alla är överens nu i dag, i alla fall idrottsrörelsen, interpellanten och jag.

Då finns det två sätt att lösa det här. Man kan göra som Monica Green föreslog i Dagens Nyheter nu under helgen där de skrev om lille Nisse. Jag ska lyfta på luren, ringa till överbefälhavaren och säga: Nu, general, får du skärpa dig! Så här kan vi inte ha det. Nu får du sätta i gång och låna ut förläggningar och mark! Så här kan vi inte ha det.

Då kommer Monica Green eller någon annan att skriva en anmälan till konstitutionsutskottet. Sedan kommer jag att bli prickad i konstitutionsutskottet för att jag har ägnat mig åt det som på vardagssvenska brukar kallas för ministerstyre, det vill säga att jag har lagt mig i en myndighets myndighetsutövning. Därför är Monica Greens råd i Dagens Nyheter till mig ett väldigt dåligt råd.

Det andra alternativet är att göra som jag gör, nämligen stå här i riksdagen och i ett svar till interpellanten Sven Bergström i december säga att enligt min uppfattning ger den här förordningen ett handlingsutrymme för Försvarsmakten som man inte fullt ut har använt sig av. Man har enligt min mening fäst för stor vikt vid förarbetena, det vill säga en mening som står i den utredning som låg till grund för förordningen. Det tycker jag är en väl rigid uttolkning. Jag tycker att det är förordningstexten som måste vara överordnad och utredningstexten underordnad, inte tvärtom. Jag har varit rätt tydlig med att detta är min hållning. Jag har också förmedlat det till Riksidrottsförbundet och företrädare för några motororganisationer som jag har träffat.

Men återigen: Det är Försvarsmakten som ägnar sig åt myndighetsutövningen och som tillämpar förordningen. Det är därför jag avslutar mitt interpellationssvar till Monica Green med att jag avser att följa denna fråga. I det ligger att om Försvarsmaktens tolkning av förordningen fortsätter att vara sådan att det är tvärstopp för ideella organisationer att få tillgång till övningsområden är jag öppen för att ta upp en diskussion om att ändra den förordning som den socialdemokratiska regeringen fattade beslut om 2002. Men där är vi inte än.

Anf. 26 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag förstår att du gärna vill skylla på sossarna, trots att du själv sedan fortsätter med att säga att det är jurister på Försvvarshögkvarteret som har övertolkat förordningen eller har tolkat den hårdare än vad som egentligen står, att man har vägt in förarbetena och en fundering hos utredaren om idrottsverksamheten och så vidare. I själva verket är det ju så att förordningen innehåller dessa möjligheter. Man behöver inte ha den här restriktivare hållningen.

Jag hörde vad ministern sade, att det är juristerna som har tolkat så hårt och att man kanske kan överväga att förändra och mildra den tolkningen. Det vore ju förödande för föreningslivet om man på Försvvarsmakten har gjort en så stram tolkning för föreningsverksamheten i det här landet att det inte ska gå att ordna handbollscuper i Skövde eller Östersund eller cykeltävlingar i Motala eller var som helst i landet.

Jag tycker att det är beklagligt, och jag sätter mitt hopp till dig, Mikael Odenberg, som är försvarsminister i dag. För mig får du vidta vilka åtgärder du vill, bara du löser detta. Antingen genom att varje dag i interpellationssvar stå här och säga att det borde vara en annan tolkning eller genom att lyfta luren. Du får göra den bedömningen själv, bara du löser det. Det är upp till dig som försvarsminister att hitta de lösningar som går att hitta.

När det gäller föreningslivet, FMCK och enduroklubbar runt om i landet måste de få fortsätta. De har en väldigt bra verksamhet för våra ungdomar runt om i landet, och jag vill ännu en gång framhålla den pedagogiska vikten av föreningslivet och hur viktigt det är för barn och ungdomar att få chansen att vara med i en förening. Det är inte dessa ungdomar som hamnar utanför i samhället sedan, inte många av dem i alla fall. De har fått delta i ett sammanhang.

Här kan du som försvarsminister göra en jättestor insats och se till att lösa den problematik som tyvärr har uppkommit med Försvvarsmaktens strängare hållning.

Anf. 27 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Avslutningsvis vill jag vara väldigt tydlig med att det är myndigheterna som ägnar sig åt myndighetsutövning. Det är Försvvarsmakten som med den rådgivning som står dem till buds fattar beslut. Jag kan för egen del anse att en myndighet har gjort förarbeten till huvudsak och förordningstext till bisak, men jag har ett antal medarbetare från departementet som sitter och hoppar otåligt där borta, eftersom de tycker att jag redan har gett mig ut alldeles för långt i författningstolkningar här i riksdagen.

Men med detta sagt: Det är Försvvarsmakten som ska tillämpa den förordning som den dåvarande socialdemokratiska regeringen fattade beslut om. Jag hoppas att Försvvarsmakten efter lite funderande kommer fram till ungefär samma slutsats som jag har kommit fram till, nämligen att förordningstexten trots allt ger ett visst utrymme. Men det återstår att se.

Det är därför jag säger att Monica Green gör alldeles rätt i att fästa allt sitt hopp till mig. Om det skulle vara så att det beslut som den socialdemokratiska regeringen fattade 2002 långsiktigt visar sig ge dessa väldigt negativa konsekvenser ska jag naturligtvis se till att leva upp till

interpellantens förväntningar genom att initiera en författningsändring. Det är trots allt det beslut som fattades då som i dag gör att Nisse inte får köra sin enduro. Jag hoppas att det ska bli möjligt i framtiden.

Prot. 2006/07:96
23 april

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 28 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag får alltså ordet en gång till. Jättebra! Jag fick för mig att det var det sista inlägget.

Jag märker att du återigen vill skylla på den socialdemokratiska regeringen, men jag försöker nu hitta möjligheterna. Jag vet att den förra, socialdemokratiska regeringen definitivt inte ville att det skulle vara en så här stram hållning. Jag vet det. Och jag vet att den förra, socialdemokratiska regeringen ville att föreningslivet skulle blomstra i hela landet, såväl inom idrottsrörelsen som i föreningslivet för barn och ungdomar. Det vet jag, och det kan jag informera Mikael Odenberg om ifall han inte visste det.

Om nu några jurister på Försvarsmakten har tolkat förarbetet och inte förordningen på ett hårdare sätt är det ju inte den socialdemokratiska regeringens fel. Oavsett hur det ligger till så är det du som är försvarsminister nu, och det är därför jag ber dig att lösa den här frågan för våra barns och ungdomars skull och för att vi ska ha ett bra och fungerande föreningsliv även i fortsättningen.

Jag vill att det ska kunna finnas både tävlingar och träningar på försvarets mark och att försvaret ser sin nya roll i att kunna vara med i en sådan samhällsnyttig verksamhet som föreningslivet faktiskt är. Många olika typer av föreningar bidrar till ett bra klimat i samhället, och det är därför som jag nu hoppas att försvarsministern kan göra någonting åt detta.

Anf. 29 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag vidgår att jag är beredd att tro Monica Green när hon säger att sakernas tillstånd inte avsågs av den dåvarande regeringen när man fattade beslut om förordningen. Det får mer betraktas som en olycklig konsekvens som man då inte förutsåg.

Icke desto mindre är det förordningsbeslutet som den socialdemokratiska regeringen fattade 2002 som i dag ger oss problem, men jag avser att lösa det problemet, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:333 om flyktingskap från Afrikas horn

Anf. 30 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Kalle Larsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att hanteringen vad gäller skydd av asylsökande från Eritrea, Somalia respektive Etiopien ska vara i överensstämmelse med våra konventionsåtaganden.

Regeringen delar Kalle Larssons oro över situationen för mänskliga rättigheter på Afrikas horn. Ytterligare information finns bland annat att

hämta i Utrikesdepartementets årliga rapporter om mänskliga rättigheter avseende dessa länder.

En enig riksdag beslutade år 2005 om en ny instans- och processordning för utlänningsärenden. Den 31 mars 2006 trädde en ny utlänningslag i kraft.

Den nya utlänningslagen innehåller en definition av begreppet flykting som motsvarar definitionen i flyktingkonventionen. Den som är flykting har enligt utlänningslagen rätt till uppehållstillstånd i Sverige om inte synnerliga skäl talar mot att ett uppehållstillstånd beviljas. Enligt utlänningslagen finns ett absolut förbud att sända någon till ett land där han eller hon riskerar att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Detta förbud överensstämmer med Sveriges åtaganden enligt bland annat FN:s konvention mot tortyr med mera.

I Sverige har vi oberoende domstolar och myndigheter. Detta innebär att Migrationsverket, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen självständigt ska pröva ärenden och mål enligt utlänningslagen i likhet med vad som gäller generellt för domstolar och myndigheter. Någon möjlighet att överlämna ärenden till regeringen för vägledning om utlänningslagens tillämpning finns inte längre. I Migrationsverkets och domstolarnas prövning av enskilda ärenden och mål ingår i förekommande fall att bedöma om den asylsökande är att anse som flykting eller riskerar att utsättas för tortyr vid ett återsändande till hemlandet.

Enligt den nya utlänningslagen gäller en processordning där praxis ska utvecklas av Migrationsöverdomstolen. Regeringen får inte påverka Migrationsverkets och domstolarnas rättstillämpning. Jag kan som minister inte heller uttala mig om hur Migrationsverket eller domstolarna har löst sitt uppdrag i det enskilda fallet.

Jag vill försäkra Kalle Larsson om att jag kommer att följa hur praxis utvecklas i migrationsdomstolarna. Den utvärdering av reformen som jag avser att föreslå får också utvisa om det finns något behov av åtgärder.

Anf. 31 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! När jag öppnade dokumentet med ministerns svar var jag lite förhoppningsfull. Ministern hade ändå vid flera tillfällen de senaste veckorna avstått från att ta chansen till en vanlig hederlig mediedebatt, som många gånger är själva livsluften för en politiker, med hänvisning till att det var i dag vi skulle avgöra många av de flyktingspolitiska frågorna.

Jag ser fortfarande fram mot en sådan debatt. Men ministerns skriftliga svar som han nu har läst upp ger snarare vid handen att debatt ska undvikas nästan till vilket pris som helst.

Herr talman! Bakgrunden till den debatt som vi nu för om flyktingar från Afrikas horn är situationen i de länder som jag har valt att beskriva. Vi vet att regionen är en av världens fattigaste, att samtliga länder präglas av interna och gränsöverskridande konflikter. De länder som jag tar upp – Eritrea, Etiopien och Somalia – är alla länder varifrån människor tvingas fly för att söka skydd bland annat i Sverige. Det som jag i dag vill att vi diskuterar här i riksdagens kammare är hur Sverige bemöter de människor som befinner sig på flykt.

Jag ska inleda med att tala om Eritrea där regimen sedan 2001 har utövat alltmer auktoritära metoder mot den interna oppositionen – gripanden av oppositionella journalister, kraftiga ingrepp mot pressfriheten och demokratiska och mänskliga rättigheter. Det är inte bara Dawit Isaak som har fått känna av hur regimen agerar mot oliktankande och kritiker. Det är många andra också. Men Migrationsverket avslag ändå i december en ansökan om att ställa in avvisningen av en eritreansk man. Detta skulle faktiskt kunna få till följd att Sverige är det enda land i världen, såvitt jag vet, som i nuläget verkställer avvisningar av eritreaner som fått avslag.

När det gäller Somalia har situationen där varit orolig under mycket lång tid. Men oroligheterna har accelererat genom den av Etiopien genomförda och av USA understödda folkrättsvidriga invasionen och ockupationen som har skett under de senaste månaderna. Också här säger UNHCR i ett beslut från 2004 att inga somaliska flyktingar bör skickas tillbaka. Ändå gör Migrationsverket i dag bedömningen att man visst har möjlighet att göra det.

Etiopien är ett land som inte minst efter valen 2005, då man avbröt röstsammanräkningen därför att den gick den sittande regimen emot, lider av bristande demokratiskt styre, omfattande massarresteringar och kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Jag har noterat i migrationsministrarnas svar att han radar upp en mängd självklarheter, till exempel att vi har en ny utlänningslag, som jag personligen har varit med om att utarbeta i den kommitté som föregrep själva riksdagsprocessen, och att vi har oberoende domstolar och myndigheter.

Men jag skulle nog ändå vilja försöka få lite tydligare svar från ministern. Det måste ju ändå finnas ett nationellt politiskt ansvar för i vilken utsträckning, på vilket sätt och i vilken grad som Sverige lever upp till de internationella förpliktelser som man har undertecknat.

Här har vi på en rad punkter beträffande dessa tre länder exempel på att människor sänds tillbaka i strid med de konventioner som Sverige har undertecknat. Att då som Tobias Billström gör bara i allmänhet hänvisa till domstolsprövning och till att han som minister ingenting kan göra räcker faktiskt inte, utan jag kräver nu svar.

Anf. 32 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Den politiska instabiliteten och fattigdomen i länderna på Afrikas horn har bidragit till bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. Det framgår tydligt av Utrikesdepartementets årliga rapporter om mänskliga rättigheter. Där finns för övrigt mer information att hämta om situationen i respektive land.

Regeringen följer noga händelseutvecklingen i samtliga länder. Vi stöder till exempel fredsprocessen i Somalia och fokuserar på demokrati och mänskliga rättigheter i vårt regionala utvecklingssamarbete.

Men med utgångspunkt i Kalle Larssons interpellation, och han räknade själv upp åtminstone ett fall, är det ganska intressant att konstatera att han själv medger att vi har en ny utlänningslag, en utlänningslag som är konstruerad på ett sådant sätt att jag som statsråd är förhindrad att uttala någon bedömning av hur Migrationsverket och domstolarna löser sina uppgifter i de enskilda ärendena avseende eritreanska, somaliska eller etiopiska asylsökande.

Det är vidare oklart på vilket underlag som Kalle Larsson har dragit slutsatser om praxis i ärendet, med mera, då det ännu inte finns några vägledande beslut från Migrationsöverdomstolen avseende Eritrea, Etiopien eller Somalia. Det är också utifrån det statistiska underlag som finns tillgängligt omöjligt att säga om bifallsfrekvensen avseende asylsökande från de aktuella länderna är lägre än den andel som enligt utlänningslagen borde ha fått stanna.

I den nya utlänningslagen skiljs de olika grunderna för uppehållstillstånd åt mycket tydligare än vad som var fallet tidigare. Skyddsgrunderna får helt enkelt en mer framträdande plats. Och i den nya lagen betonas också att det är behovet av skydd som ska vara i fokus vid prövningen av en asylsökandes ärende.

När man har konstaterat detta måste man också återvända till det som är utgångspunkten för interpellationen, det vill säga att det är Migrationsverket och migrationsdomstolarna som prövar om förutsättningarna i de enskilda fallen är uppfyllda för att den enskilde ska anses omfattas av skyddsbestämmelserna. Migrationsöverdomstolen har numera ansvar för att genom sina prejudicerande avgöranden styra praxis. Detta var någonting som vi fattade beslut om i den här kammaren i mycket bred politisk enighet, alltså att vi skulle ha denna ordning och att vi inte skulle ha ett system som med den gamla ordningen där det var Utlänningsnämnden som bakom stängda dörrar fattade beslut om vem som fick lov att stanna och vem som inte fick lov att göra det. Processen skulle bli mer transparent. Det skulle bli mycket tydligare, enklare och klarare för den som ville följa utvecklingen av praxis att göra så.

Men då finns det också, Kalle Larsson, lite problem med den här interpellationen och även övriga interpellationer, nämligen att också de riksdagsledamöter som var med och fattade detta beslut om ändringar i utlänningslagen måste inse vad detta har fått för konsekvenser. Regeringen kan inte längre få ärenden överlämnade för vägledande beslut och har därmed inte heller någon praxisbildande roll. Regeringen eller enskilda statsråd kan och får därmed inte heller påverka myndigheternas beslut i de enskilda fallen.

Ändå är detta inte första gången som jag i denna kammare har en debatt med Kalle Larsson där han inte riktigt tycks vilja inse och förstå att den ordning som vi nu har ser annorlunda ut än den gamla ordningen. Och det gör mig uppriktigt sagt lite bekymrad. Jag har ingenting emot att komma till kammaren, jag är dessutom full av respekt inför kammaren i så måtto att jag tycker att de debatter som vi ska ha i det svenska samhället om dessa frågor snarare ska äga rum här än i medierna. Men jag blir bekymrad när jag hör Kalle Larsson på denna punkt.

Anf. 33 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Det som jag i dag säger är att människor inte bör sändas tillbaka till krigets Somalia. Om det gör migrationsministern bekymrad får det stå för honom. Det som jag i dag säger är att ingen bör avvisas till Eritrea och till det politiska och rättsliga kaos som råder där. Om det gör migrationsministern bekymrad får också den bedömningen stå för honom. Och det som jag säger är att ingen bör återsändas till Etiopien, ett land som i dag saknar rimliga och rättsliga traditioner och där politisk

demokrati i praktiken är avskaffad. Om det gör migrationsministern bekymrad så får det stå för honom.

Men jag var inte helt oförberedd på att vi skulle hamna i den här situationen. Jag är fullt ut medveten om att man i de enskilda fallen – notera det som migrationsministern sade – inte från kammarens sida och inte från regeringens sida vare sig får uttala sig, ge riktlinjer eller direktiv. Men det är inte heller nödvändigtvis det som jag föreslår.

Jag har under förmiddagen tagit fram ett litet papper, ett dokument, som jag tänkte överlämna till migrationsministern. Jag kallar det för 13 sätt att vara migrationsminister och samtidigt ha en åsikt, eller kortfattat: tips från coachen. Det handlar nämligen om att man mycket väl som migrationsminister här i riksdagens talarstol eller på annat sätt kan ha åsikter om den politiska utvecklingen i ett land och om flyktingars situation och samtidigt ändå inte klampa in på de områden som vi har avgränsat för andra instanser. Man kan medge att det finns problem, eller att det kan finnas problem, med verksamheter och inriktning. Man kan, för att ta några av dessa exempel, göra generella uttalanden om situationen i berörda länder. Man kan göra uttalanden om situationen för flyktingar från vissa berörda länder, både i Sverige och om de skulle avvisas. Man kan hänvisa till internationella intressenter och organisationer som har en mer eller mindre långtgående och klar uppfattning om läget. Man kan om man så önskar införa en ny lagstiftning och därmed nya förarbeten och ny praxis. Man kan använda regleringsbrev som redskap för att ge signaler och uppdrag, utbildningsåtgärder av personal på Migrationsverket eller i domstolar och genomföra myndighetsdialog med berörda myndigheter. Man kan satsa pengar eller genom skrivningar i vårbudget eller budgetproposition påverka inriktningen inom respektive myndighet.

Alla dessa saker har jag under de år jag ändå varit ledamot av Sveriges riksdag förstått är fullt möjliga att göra, om den politiska viljan finns. Det är kanske ändå där det brister. Låt mig gärna bli motbevisad på den punkten!

Om de kommande årens flyktingpolitiska debatt här i kammaren ska handla om att företrädare för den politiska majoriteten, om att regeringsföreträdaren Tobias Billström som flyktingminister, säger att man lite allmänt tycker si eller så och inte har några åsikter som har någon som helst relevans för det som interpellanten har frågat om, då tror jag att vi då blir ett politiskt samtal fattigare.

Måhända är det så att Tobias Billström och jag inte vid något tillfälle, i alla fall inte ofta, kommer att komma överens om vilka insatser eller förslag som behövs. Men hur den politiska debatt vi för om att människor faktiskt tvingas fly från vissa länder och om hur Sverige ska uppfylla de internationella konventioner som vi har undertecknat för att ge människor skydd ska kunna föras måste vi ändå kunna resonera om.

Jag vill alltså därför överlämna det dokument som jag här håller i. Det går bra att ta kopior också för dem som gör de skriftliga underlagen för svaren. Därmed har ni alla inför kommande debatter ett litet papper att utgå från.

Anf. 34 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Jag tar givetvis emot Kalle Larssons lista. Men jag är inte helt säker på att han är medveten om de små, om ens några, möjlig-

heter som finns när det gäller att tillämpa de olika sakerna på listan. Åtminstone blev jag, som jag tidigare sade, lite bekymrad när jag lyssnade på framställningen.

Om vi är överens i denna kammare, vilket jag utgår från att vi är eftersom jag än så länge inte har hört några invändningar uttalas från talarstolen, om att den nya utlänningslagens principer ska ligga fast, det vill säga att regeringen inte ingriper i praxisbildningen och inte ingriper i enskilda ärenden – märk väl att jag separerar dessa två för att Kalle Larsson ska förstå att det inte är någon sammanblandning från min sida – förstår jag inte varför vi gång på gång hamnar i en diskussion som ändå tycks peka i riktning mot att Kalle Larsson vill ha diskussioner om praxisutvecklingen.

Om man nu bestämmer sig för linjen – det har vi gjort efter moget övervägande och efter mycket ingående diskussioner här i riksdagen och ute i det offentliga samhället – att politikerna ska ta ett steg tillbaka och till domstolar överlåta ansvaret för att bedöma huruvida människor har skyddsskäl eller inte, hur kommer det sig då att Kalle Larsson ändå kommer hit med listor?

Titta på punkten någonstans i mitten – det var 13 punkter; jag tror att det var punkt 7 – om att införa en ny lagstiftning och därmed nya förarbeten och ny praxis! Lyssna på de sista orden – nya förarbeten och ny praxis!

Vi vill inte att praxis ska slås fast i denna kammare. Vi vill inte heller att praxis ska slås fast på ett regeringsammansträde. Vi vill ju att praxis ska formas i domstolarna. Varför kommer Kalle Larsson då hit med den här typen av förslag? Jag tycker att det är märkligt.

Jag tycker också att det är lustigt att Kalle Larsson vill ha utrikespolitiska diskussioner med mig. Jag är migrationsminister. Om det gäller diskussioner om Sveriges arbete med att förbättra de demokratiska insatserna i Somalia eller om det gäller fredsprocesser eller motsvarande är det kanske snarare Carl Bildt eller Gunilla Carlsson, som ju är utrikesminister respektive biståndsminister, som ska interpelleras. Jag har ingen möjlighet att uttala mig på deras områden.

Nu står vi, Kalle Larsson, i begrepp att ta några viktiga och angelägna steg i riktning mot en genomgång av resultatet av den reform som riksdagen beslutat om. Det ska göras en utvärdering. Utvärderingen av den nya instans- och processordningen i utlänningsärenden får utvisa om det finns något vidare behov av åtgärder.

En åsikt om enskilda länder kan man förvisso ha. Men när det gäller den fråga som vi diskuterar här och nu tycker jag alltså att det finns goda grunder för att slå vakt om ordningen att politiker inte är de som bestämmer och beslutar hur detta med skyddsgrunderna ska tillämpas. Det ska ske via domstolarna. Dessa kan i sin tur inhämta sina dokument och sin information från olika intresseorganisationer och från våra respektive beskickningar och ambassader ute i världen. Det sker också; det tror jag att Kalle Larsson är medveten om.

Men för den skull är det inte så att vi i denna kammare när vi diskuterar dessa frågor ska stå här och göra en bedömning av trovärdigheten i respektive dokument. Det anser jag ska ske i den ordning som vi har lagt fast.

Avslutningsvis gäller det de åtgärder som jag, helt i enlighet med Kalle Larssons fråga, vidtar för att säkerställa att hanteringen av asylsökande från länderna på Afrikas horn är i överensstämmelse med Sveriges konventionsåtaganden. Ja, så som bestämmelserna avseende flyktingar och skyddsbehövande i övrigt samt avseende verkställighetshinder är utformade är utlänningslagen i full överensstämmelse med Sveriges åtagande enligt flyktingkonventionen, artikel 3 i FN:s tortyrkonvention och artikel 3 i Europakonventionen.

Anf. 35 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Låt mig till att börja med lugna Tobias Billström på punkten om debatter med andra ministrar! Jag har tagit sådana debatter och kommer att behöva ta dem igen.

Det är klart att man måste se sambandet mellan vad som händer i andra länder i världen och varför människor flyr. De sakerna hänger så att säga ihop.

Jag har i dag inte valt att debattera svensk vapenhandel med migrationsministern, vilket hade varit fullt möjligt. Svenska vapen är ju involverade i en mängd konflikter från vilka människor sedan tvingas fly till Sverige. Vi tar, ska vi säga, ett mycket begränsat ansvar för människors verkliga skyddsbehov. Jag har alltså avstått från den debatten. Den tar jag med en annan minister. Men jag tycker, om jag ska ge ministern ett uns av beröm här, att det finns antydningar om det i ministrernas interpellationssvar.

Det är just där som det resonemang som nu förs blir lite märkligt. Om man inte vill ha någon åsikt alls, varför då över huvud skriva att regeringen delar min oro över situationen för mänskliga rättigheter på Afrikas horn? Finns inte här, med den logik som vi just hört framföras, risken att man föreskriver hur Migrationsverket eller domstolar bör använda den lagstiftning som finns?

Poängen är just att det går att föra politiska resonemang, att det går att göra politiska bedömningar. Jag märker att migrationsministern inte är beredd att göra ytterligare något sådant utöver de oerhört vaga beskrivningar som här finns. Det betyder att migrationsministern inte är intresserad av att på något av de 13 sätt som jag har föreslagit ge signaler om att människor inte bör återsändas till Eritrea, till Etiopien eller till Somalia eller av att ens liksom antyda något ytterligare av problem med en sådan utveckling.

Jag tror att de förslag som jag nu har presenterat på min lista – tips från coachen – är fullt förenliga med en politisk debatt i denna kammare och med att vara migrationsminister och samtidigt ha en åsikt.

Anf. 36 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Att det råder ett politiskt instabilt läge i ett land är inte detsamma som att alla människor som kommer från det landet och söker asyl är berättigade till asyl. Prövningen sker alltid med utgångspunkt i situationen och förhållandena i det enskilda fallet. Det vet Kalle Larsson.

Den nya instans- och processordningen för utlännings- och medborgarskapsärenden som riksdagen beslutat om är kanske den största reformen som någonsin genomförts inom migrationsområdet och en av de största reformerna under det senaste halvseklet inom domstolsväsendet.

Som jag tidigare sagt är det naturligt för en så stor reform att en utvärdering görs. Inom kort kommer jag att föreslå regeringen att besluta om direktiv för en sådan utredning och i anslutning till detta utse en utredare.

Jag återkommer till interpellantens huvudfråga. Det är ännu för tidigt att dra bestämda slutsatser när det gäller hur den nya ordningen och den nya utlänningslagen som helhet kommer att fungera i olika avseenden. Det kommer att vara fallet även efter det år som man kan räkna med att utredningen tar.

Det är dock viktigt att redan nu samla erfarenheterna, inte minst från berörda domstolar, och att analysera dem. Det behövs för att få underlag för överväganden om vilka förändringar som eventuellt kan behöva göras och för den allmänna migrationspolitiska debatt som under alla omständigheter kommer att föras. Den debatten, herr talman, är faktiskt i viss utsträckning redan inledd i medier och i riksdagen. Vi kommer säkert att ha anledning att komma tillbaka till den.

Men att diskutera enskilda fall eller att jag som migrationsminister för en allmän utrikespolitisk debatt om enskilda länder är inte något som jag bedömer som fruktbart. Vi måste överlåta på domstolarna att sköta sitt jobb i det här avseendet, och jag måste överlåta på mina statsrådskollegor att hantera sina respektive ansvarsområden.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2006/07:353 om asylsökande från Irak

Anf. 37 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Kalle Larsson har ställt fem frågor till mig. Vilka åtgärder avser jag att vidta för att

1. säkerställa att behandlingen av asylsökande från Irak är anpassad till det verkliga säkerhetsläget i landet och är i överensstämmelse med UNHCR:s rekommendationer,
2. regeringens insatser för att stödja mottagandet i närområdet inte ska innebära ett avsteg från UNHCR:s rekommendationer vad gäller återvändandet av asylsökande till grannländerna samt
3. säkerställa att Migrationsverkets beslut att inte godkänna irakiska S-pass inte ska innebära någon skärpt praxis vad gäller den individuella prövningen av skyddsbehovet hos asylsökande från Irak?
4. Avser jag att verka för att regeringen definierar den rådande situationen som en massflyktssituation och därmed inom EU påkalla en sådan process?
5. Vilka åtgärder avser jag att vidta för att samtliga kommuner ska ta emot flyktingar samt ges nödvändiga ekonomiska förutsättningar för detta?

Regeringen har inte den roll som Kalle Larssons första fråga tycks förutsätta. Det är Migrationsverket och, vid överklagande, migrations-

domstolarna som självständigt har att pröva asylansökningar och bedöma alla relevanta omständigheter. Migrationsöverdomstolen har i egenskap av högsta instans ansvaret för praxisbildningen på området.

Mot bakgrund av ovan vill jag ändå framhålla att det föreligger ett absolut förbud mot att avvisa eller utvisa en person om han eller hon riskerar tortyr, dödsstraff, kroppsstraff eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning vid ett återvändande till hemlandet. Enligt utlänningslagen är en person att anse som flykting om han eller hon riskerar förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till viss samhällsgrupp. Den som känner välgrundad fruktan för till exempel dödsstraff eller kroppsstraff har rätt till uppehållstillstånd som skyddsbehövande i övrigt.

Sverige ger för 2007 ett basstöd till UNHCR på 534 miljoner kronor. Som svar på en appell av UNHCR har i januari i år 15 miljoner kronor av medlen för oförutsedda behov avsatts för stöd till UNHCR:s arbete i Irak och i grannländerna. Jag har uppmanat EU-kommissionen och EU:s övriga medlemsstater att på liknande sätt stödja UNHCR:s verksamhet. Genom att stödet i första hand ges till UNHCR bör sannolikheten vara minimerad för att stödet leder till avsteg från organisationens egna rekommendationer beträffande återvändande av irakier till Iraks grannländer.

Vad gäller de irakiska S-passen har jag svårt att inse att användandet av säkrare identitetshandlingar i sig skulle ha något samband med hur man i ett asylärende tillämpar utlänningslagens bestämmelser om skyddsbehov. Om det som Kalle Larsson uppenbarligen befarar skulle finnas något sådant samband, vill jag påminna om vad jag ovan sagt om gällande ordning för asylärenden. Regeringen har ingen roll för att utforma praxis.

Beträffande EU:s massflyktsdirektiv är förhållandena för närvarande inte sådana att de utgör grund för ett beslut om att tillämpa direktivet. Däremot finns det, som jag har framhållit för EU-kommissionen och övriga medlemsstater, anledning att noga följa utvecklingen och att vidta åtgärder som svarar mot den humanitära katastrofen med miljoner människor som tvingats lämna sina hemorter i Irak. Det rör sig om sådana åtgärder som att stödja UNHCR:s verksamhet i Irak och dess närregion. Detta slag av åtgärder är samtidigt ägnade att förebygga en utveckling mot en massflyktsituation för irakier inom EU. Jag följer fortlöpande utvecklingen och fortsätter att verka för internationella insatser. Senast har jag haft tillfälle till detta vid den internationella konferens om den irakiska flyktingsituationen som UNHCR anordnade i Genève den 17–18 april.

Vad gäller mottagandet i kommunerna har statsrådet Nyamko Sabuni, som ansvarar för denna fråga inom regeringen, den 13 mars i år besvarat interpellationerna 2006/07:283, 284 och 292. Med utgångspunkt i hennes svar vill jag framföra följande.

Det är ett nationellt ansvar att de personer som på grund av skyddsbehov eller andra skäl i samband med en asylansökan får uppehållstillstånd ges bra förutsättningar för en snabb etablering i det svenska samhället. Det är viktigt att alla kommuner medverkar. Det bör inte lagstiftas om skyldighet för kommunerna i detta hänseende. Däremot behöver

incitamenten för att påskynda etableringen på arbetsmarknaden förstärkas, bland annat i syfte att främja en spridning av boendet till fler kommuner. Det ökade antalet personer i mottagandet kommer att innebära fortsatta utmaningar för kommunerna. Vad gäller den statliga ersättningen till kommunerna har schablonersättningen per individ år 2007 höjts med mer än vad som motsvarar kostnadsutvecklingen.

Anf. 38 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! När jag för nästan två månader sedan lämnade in den här interpellationen för besvarande kunde jag redan då konstatera att situationen i Irak var värre än någonsin. Jag ska inte be migrationsministern kommentera USA:s folkrättsvidriga ockupation och behovet av att den omedelbart upphör. Den debatten är tagen med utrikesminister Carl Bildt, men det är ändå bakgrunden till den situation vi i dag ser där tusentals människor varje dag lämnar Irak och antingen beger sig på intern flykt inom landet eller flyr framför allt till grannländerna. Man ska veta att av den oerhört omfattande flyktinggrupp som just nu finns av irakier stannar 95 procent kvar i Mellanöstern. Bara ungefär 5 procent söker sig någon annanstans.

Skälet till det här är i huvudsak den ockupation som USA har inlett. Det vi i dag diskuterar är i första hand hur det här allvarliga orosläget påverkar människors möjligheter – att sändas tillbaka eller att i stället söka en fristad i Sverige.

Jag tror att man ska vara tydlig på några punkter. Det finns inget stöd i UNHCR:s rekommendationer för att sända människor tillbaka tvångsmässigt, vare sig till södra, centrala eller norra delen av Irak. Tvärtom är det tydligt att utan mycket tydliga riktlinjer för vad som i så fall bör gälla ska ingen tvångsmässigt återsändas.

Det här är bakgrunden till de frågor som jag har ställt. I dag väntar 1 400 personer, kurder, på att få beslut om huruvida man ska återsändas eller inte till den norra delen av Irak, irakiska Kurdistan. Det är beslut som inte kommer att kunna verkställas, det är så situationen i dag ser ut.

Om någon vecka kommer en ny rapport från FN:s flyktingkommissariat UNHCR. Det är väl knappast någon stor och problematisk gissningslek att säga att den med största sannolikhet kommer att visa att säkerhetsläget fortsatt är mycket akut. Det problem som finns att återsända människor till norra delen av Irak, irakiska Kurdistan, är att det är där som de allra flesta internflyktingar faktiskt befinner sig.

Jag har ställt de här frågorna, väl medveten om att svaret skulle låta ungefär som det gjorde, för att ändå få en diskussion med migrationsministern om hur Sverige uppfyller de internationella förpliktelser som vi har undertecknat. Jag tror nämligen att man återigen måste kunna föra en politisk diskussion om dessa frågor. Jag tror att även om vi är överens om den nya processordning som vi har tolkar vi resultatet olika. Om migrationsministern nu, medan han väntar på sin tur, läser igenom de tips, de 13 förslag som jag tidigare lämnade över för hur man kan vara migrationsminister och ändå ha en åsikt kanske han kan hitta något ytterligare i dessa som är möjligt att använda.

Jag ska säga att jag visserligen beklagar att migrationsministern inte vill ta ställning för en lagstiftning när det gäller kommunernas skyldighet att ta emot flyktingar. Det hade tydligt underlättat att säga att undertecknandet av flyktingkonventionen är hela nationens ansvar, varje kommuns ansvar. Men jag kommer att återkomma till den debatten med integrationsminister Nyamko Sabuni.

Men skulle man ändå kunna få någon klarhet? Nu anger migrationsministern i sitt svar att man ger stöd till UNHCR. I vilken utsträckning är man beredd att lyssna när det gäller de riktlinjer som UNHCR också har utfäst?

Anf. 39 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Den sista frågan först. UNHCR är ett väldigt viktigt organ. Sverige är i dagsläget tredje största bidragsgivaren i världen vad gäller stödet till UNHCR. Vi bedömer den här organisationen vara en av våra mest betydelsefulla samarbetspartner på det här området. Därav följer också att UNHCR:s rekommendationer och bedömningar är en allmänt viktig källa för bedömningar av Migrationsverket och migrationsdomstolarna, men de har ingen bindande verkan. Vad gäller Irak förefaller rekommendationerna och praxis huvudsakligen överensstämma, men vad gäller verkställigheten av avvisnings- och utvisningsbeslut kan det diskuteras vilken grad av överensstämmelse som råder. Till exempel uppmanar UNHCR stater att inte med tvång avvisa personer som inte kommer från detta område, det vill säga de norra delarna av Irak, som Kalle Larsson berörde. UNHCR uppmanar vidare staterna att se till att tvångsavvisningar koordineras med myndigheterna i området, det vill säga den kurdiska regionala regeringen KRG. Men UNHCR betonar också att det inte är lämpligt att omplacera en irakier från de centrala eller södra delarna av landet till de tre norra provinserna. Därför avråder UNHCR staterna från att återsända personer som inte kommer från de tre norra provinserna dit. Jag tycker att detta är svar på frågan hur vi tolkar UNHCR:s riktlinjer.

På nytt, Kalle Larsson, ankommer det inte på medlem av regeringen att föra fram en uppfattning om hur praxis bör utformas. Detta gäller även frågan om vilket underlag som krävs för att avgöra ansökningarna. Den ordning som numera gäller för asylärenden innebär att ett säkerställande av en rättssäker prövning av asylansökningar genom överklagande kan ske genom domstol. Regeringen har ingen roll att ge vägledning om hur asylärenden ska prövas. Med detta sagt är det självklart att det finns en skillnad i säkerhetsläget mellan de södra, de centrala och de norra delarna, helt i enlighet med vad UNHCR själv har sagt.

Alla avgöranden som fattas kring dessa skyddsgrunder sker utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Prövningen har under senare tid lett till att det stora flertalet från södra och mellersta Irak fått permanent uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov och oftast som skyddsbehövande i övrigt. En betydande andel har fått tillstånd på grund av undantagsregeln om synnerligen ömmande omständigheter.

Vad gäller den femtedel av de irakiska asylsökande som kommer från den kurdiska regionen har enbart det förhållandet att en asylsökande kommer därifrån inte ansetts utgöra tillräcklig grund för uppehållstillstånd. I stor utsträckning avslås därför asylansökningar från denna kategori sökande. Här får jag hänvisa till en dom i Migrationsöverdomstolen den 26 februari 2007 som har gett vägledning. Jag tycker att den är betydelsefull.

Som jag sade tidigare ligger ansvaret för bedömningarna i de enskilda fallen på Migrationsverket och domstolarna, och bedömningarna ska göras i förhållande till utlänningslagens bestämmelser som är utformade med hänsyn till Sveriges internationella förpliktelser.

Sammanfattningsvis går därför UNHCR:s rekommendationer vad gäller personer från södra och mellersta Irak ut på att man ska pröva ansökningarna på ett välvilligt sätt. Den som inte erkänns som flykting bör få ett komplementärt skydd. Ingen irakier från södra och mellersta Irak bör återsändas med användande av tvångsmedel. Och man avråder, som jag sade, från att personer från södra och mellersta Irak återsänds till Irak för att ta sin tillflykt till den kurdiska regionen. När det gäller asylsökande från den kurdiska regionen är UNHCR:s råd att de bör få sina asylansökningar prövade utifrån de individuella omständigheterna.

Anf. 40 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Jag får börja med att tacka Tobias Billström. Nu har han läst papperet, som jag lämnade över för en liten stund sedan, med tips på hur man kan agera, ha en politisk uppfattning och säga något om vad man tycker men ändå inte ge sig rakt in i den myndighetsutövning som andra har att utföra.

Tips nr 6 handlar om att hänvisa till internationella intressenter och organisationer som har en mer eller mindre långtgående och klar åsikt om läget, och det var precis vad migrationsministern just gjorde. Genom de tydliga ställningstagandena, som jag i och för sig kommer att återkomma till tolkningen av, för UNHCR:s riktlinjer tar migrationsministern här i Sveriges riksdags kammare ändå ställning i flera av de kontroversiella frågor som just nu diskuteras. Det tycker jag att han gör rätt i. Jag tycker att det är riktigt av en minister att faktiskt kunna ha åsikter och kunna värdera den information som vi får från internationella organisationer. En annan internationell intressent som man kan vända sig till är Human Rights Watch, som mycket tydligt avfärdar möjligheten att återsända någon till vare sig de södra, centrala eller norra delarna av irakiska Kurdistan.

Jag har nu fått ett klarläggande av migrationsministern av hur han ser på UNHCR:s riktlinjer, och det är där politik och juridik i någon mening möts. Det är bara det att de delvis är i strid med vad Migrationsöverdomstolen faktiskt har beslutat. Där finns ett beslut just nu som handlar om att man har återsänt en person till de centrala delarna av Irak, trots att UNHCR:s riktlinjer ser ut som de gör. Min uppfattning är att detta fordrar också en politisk diskussion. Det räcker inte att hänvisa till att domstolarna får sköta detta. Jag är glad att migrationsministern inser detta och är beredd att hänvisa till UNHCR och tydligt och klart säga att det måste vara dessa riktlinjer som gäller.

KRG, den kurdiska regionala regeringen i irakiska Kurdistan i norra Irak, har vid flera tillfällen sagt till den svenska regeringen att man inte är beredd att ta emot de medborgare som Sverige vill sända tillbaka, så i praktiken råder verkställighetshinder. Vi kan alltså inte sända tillbaka någon till ett land eller en region som inte är beredd att ta emot de här personerna.

De beslut som nu under dagarna kommer att fattas om att eventuellt avvisa 1 400 kurder, som fått tillfälliga tillstånd enligt den tidigare tillfälliga asyllagen, till de norra delarna av Irak, irakiska Kurdistan, är ett slag i luften. De kommer ju i praktiken inte att kunna avvisas eftersom KRG mycket tydligt har sagt att man inte tänker ta emot dem. Det betyder att dessa människor lämnas i en mycket svår livssituation utan möjlighet att starta ett riktigt liv med full tillgång till alla samhällstjänster, utan möjlighet att söka arbete och skapa sig en vettig sysselsättning i Sverige. Ändå kan de inte återsändas till det land varifrån de har flytt. Det här är en olycklig situation som jag tycker att vi borde försöka komma till rätta med.

Avslutningsvis tror jag – och det kan vi eventuellt vara överens om – att vi inte bara kan hänvisa till att vi ger stöd till UNHCR, att vi är sjysta ekonomiskt sett mot UNHCR, utan att vi också har möjlighet att ta ställning utifrån de riktlinjer man ger. Jag välkomnar detta besked från ministern, om jag nu inte har missförstått det och han i nästa inlägg tar tillbaka det mesta av det som han nyss har sagt. I så fall får väl var och en i efterhand i protokollet läsa vad som verkligen sades.

Anf. 41 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Nej, jag repeterade ju UNHCR:s rekommendationer, kanske inte främst på grund av att de stod i Kalle Larssons papper – det har jag bara hunnit ögna väldigt ytligt – utan för att redogöra för hur denna organisation resonerar. Och dess bedömningar ska naturligtvis också, som jag sade, vägas in där så är tillämpligt i våra processer.

Som har konstaterats många gånger tidigare är den humanitära situationen för många irakiska flyktingar i grannländerna och internflyktingarna i Irak förtvivlad, och den förvärras dessutom snabbt. Situationen i den kurdiska regionen i norra Irak skiljer sig dess bättre på ett positivt sätt från helhetsbilden. Men de många irakier som sökt sig dit som internflyktingar utgör ytterst en påfrestning på regionens resurser.

Förhållandena är emellertid sådana att det i svensk asylpraxis inte generellt bedöms finnas skyddsbehov eller hinder för att återvända för den asylsökande som kommer från den kurdiska regionen. Det var uppenbarligen också slutsatsen i Migrationsöverdomstolens dom från den 26 februari, som även fastslår att det kan gälla även i fall där personen inte har sin hemort i den kurdiska regionen men där omständigheterna är motsvarande.

Det faktum att vi för närvarande inte har ett regelrätt återtagandavtal med KRG innebär inte att ett sådant inte diskuteras. Den som läste Dagens Nyheter i dag är medveten om att detta förhandlingsarbete pågår. Vi anser naturligtvis från svensk sida att det är angeläget att ett enskilt land, oavsett om det sker på regional nivå eller på nationell nivå, får till stånd sådana avtal i så stor utsträckning som möjligt. Diskussionen med KRG:s representanter fortskrider alltså.

Hur är då situationen för irakierna i Iraks grannländer? Jag besökte själv Iraks grannländer Syrien och Jordanien för ett par veckor sedan för att på plats skapa mig en bild av förhållandena och för att föra samtal såväl med regeringarna som med FN-organen och flyktingarna själva. Alla målade naturligtvis en mycket mörk bild av situationen. Tillgången till boende, skolgång samt hälsovård för irakierna är i grannländerna bristfällig. Detta i kombination med att irakierna inte har laglig status samt mycket få inkomstkällor innebär att den humanitära situationen kommer att förvärras i närtid.

UNHCR:s konferens om den humanitära situationen för flyktingar och internflyktingar med anledning av konflikten i Irak, som hölls i Genève i förra veckan, var därför oerhört viktig. Jag deltog själv för Sveriges del. Jag vill därför helt kort lyfta fram några punkter som det rådde bred enighet om vid konferensen i Genève.

Viktigast av allt var att den irakiska regeringen utlovade ett större ansvarstagande för såväl internflyktingar som flyktingar i regionen. Bred samsyn rådde också om att en överväldigande majoritet av irakierna måste ges möjlighet att återvända till sitt hemland för att kunna bygga upp det. Ett förbättrat säkerhetsläge i Irak är givetvis avgörande i detta hänseende, men detta var den slutsats som också UNHCR:s flyktingkommissarie Antonio Guterres lade fast. Därutöver finns det grupper av flyktingar som är särskilt sårbara och för vilka det krävs andra lösningar. Europeiska unionen skulle här kunna bistå med insatser såsom vidarebosättning i större skala.

Resultatet av konferensen i Genève var mycket tillfredsställande. UNHCR har gjort en konstruktiv insats genom att samla det internationella samfundet och uppmärksamma denna allvarliga situation.

Detta är viktigt när vi diskuterar denna fråga. Vi måste alla arbeta för att de människor som har tvingats fly och lämna sitt hemland får möjlighet att återvända tillbaka i närtid för att bygga upp det igen. I dag är ungefär 50 procent av Iraks läkarkår på flykt. Det är inte den bästa förutsättningen för en fungerande sjukvård i ett sårat land. Därav följer också att vi måste ha en strategi för detta.

Anf. 42 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Låt mig instämma i det sista. Det är klart att målet för varje nation, varje politiskt parti, varje minister och riksdagsledamot är att människor så snart det är möjligt ska kunna återvända till sina hemländer och börja bygga upp dessa.

Det är därför som det är så fullständigt avgörande att man också inser vad grundorsaken till den stora flyktingkatastrof som vi just nu ser i Irak är. Då måste man också vara beredd att kritisera den olagliga ockupation som USA och dess allierade genomför och kräva ett omedelbart och villkorslöst tillbakadragande av de trupper som nu i strid med FN:s rekommendationer tvingar människor på flykt.

Jag säger inte att det är hela svaret på varför situationen är orolig, men det är grundorsaken. Säger man A får man också säga B. Jag skulle välkomna om migrationsministern var beredd att göra det.

Det blir ändå inte riktigt begripligt att migrationsministern säger att man följer UNHCR:s riktlinjer att man inte ska återsända människor till södra eller centrala delarna av Irak – att det är beskedet kan vi vara överens om – när ministern sedan säger att man kan återsända människor till dessa delar också, om omständigheterna motsvarar att man levde och var bosatt i de norra delarna. Var går då gränsen egentligen? Är det alltså möjligt att återsända en person till södra eller centrala delarna av Irak trots att FN:s flyktingkommissariat, UNHCR, mycket tydligt ger besked om och anser att man inte ska kunna göra det?

Även när det gäller de norra delarna är det i dag i praktiken omöjligt att återsända någon på grund av att KRG, som har makten och ansvaret för säkerheten där, inte tar emot sina medborgare.

Vilket besked har migrationsministern till dem som riskerar avvisning till norra Irak och irakiska Kurdistan?

Anf. 43 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Som jag sade tidigare innebär UNHCR:s rekommendationer vad gäller personer från södra och mellersta Irak att man ska pröva asylansökningar på ett välvilligt sätt. Man bör inte återsända dem med användande av tvångsmedel.

Vad beträffar de norra delarna är situationen annorlunda, och bedömningarna bör också rimligtvis vara annorlunda. Migrationsöverdomstolens dom pekar som sagt var i den riktningen.

Det faktum att vi för närvarande inte har ett regelrätt återtagandavtal med KRG eller med den irakiska staten som helhet är inte ett skäl att avstå från att fatta beslut i dessa frågor. Det bör vi likafullt fortsätta med. Endera dagen kommer ett sådant avtal att finnas. Jag är full av förhoppning att det kommer att ske i närtid, så snart förhandlingarna har avslutats.

Det ligger i vårt intresse att arbeta för ett demokratiskt stabilt och sammanhållet Irak. Det är enda vägen framåt. Ett sådant Irak måste byggas på tolerans och samlevnad som accepteras av alla religiösa och nationella grupper. Det talas ibland om särskilda frizoner för olika minoriteter, men en sådan lösning skulle inte främja den utvecklingen.

EU och Sverige stöder den irakiska regeringens deklarerade avsikt att skapa ett Irak där samtliga medborgare, oavsett etnisk bakgrund och religion, kan leva i säkerhet och få sina mänskliga rättigheter respekterade. Detta har jag själv tagit upp i samtal med den irakiska utrikesministern vid hans besök i Sverige för en tid sedan. Det är också den linje som Sverige driver. Där har vi en tydlig bäring på migrationsdiskussionen och migrationspolitikens inriktning. Det är vår förhoppning att detta ska leda framåt.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:430 om orsaker till de stora skillnaderna i migrationsdomstolarnas dömande

Anf. 44 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Kalle Larsson har frågat mig om jag är beredd att verka för åtgärder för att komma till rätta med våra missförhållanden i migrationsdomstolarnas verksamhet.

En enig riksdag beslutade om den nya instans- och processordningen för utlännings- och medborgarskapsärenden som infördes den 31 mars 2006. Kalle Larsson uppger nu att statistiska skillnader i ändringsandelen finns mellan olika migrationsdomstolar samt att Migrationsöverdomstolen avgjort få ärenden i sak och huvudsakligen beviljat prövningstillstånd när det gäller processuella frågor. Vidare uppger Kalle Larsson att det även finns stora statistiska skillnader mellan olika migrationsdomstolar när det gäller förekomsten av muntlig förhandling och hur domstolen är sammansatt i målen.

Jag kommer inom kort att föreslå regeringen att besluta om direktiv för en utvärdering av reformen med en ny instans- och processordning. En utvärdering av en så stor reform är naturlig och förutskickades också i den proposition som låg till grund för riksdagens beslut. Jag har tidigare i denna kammare upplyst Kalle Larsson om att en utvärdering avses ske.

Låt oss avvakta resultatet av den utvärdering jag kommer att föreslå regeringen och sedan diskutera om och i så fall vilka förändringar som kan komma att behöva göras. För dagen kan jag bara konstatera att det saknas grund för de slutsatser Kalle Larsson dragit.

Anf. 45 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Överförandet av överprövningen av Migrationsverkets beslut från utlänningsnämnd till domstol var en viktig rättssäkerhetsreform. Den hade flera positiva drag. Man fick ett tydligt tvåpartsförfarande, man fick en ökad öppenhet, framför allt för den som berördes av ett beslut och dennes ombud, och man fick möjlighet till muntlig handläggning i betydligt större utsträckning än tidigare. Dessutom slapp man en rad beslut som utlänningsnämnden tidigare hade fattat som stod i strid med de internationella förpliktelser som Sverige hade undertecknat. Man kunde lämna den barlasten bakom sig. Så såg många av oss på den reform som nu är genomförd. I allt väsentligt är den beskrivningen fortfarande riktig.

Man kan väl för kammarens protokoll ändå minnas att skälen till att detta blev verklighet var att Vänsterpartiet tillsammans med flera andra partier, ett efter ett skulle man kunna säga, så småningom tillsammans med en allmän opinion lyckades övertyga Moderaterna och i sista hand till och med Socialdemokraterna om att en sådan förändring var absolut nödvändig.

Jag är väl medveten om den förändring som har skett. Jag har själv förhandlat, både om hur övergången skulle gå till och om den nya utlänningslagen. Som en av representanterna för Vänsterpartiet såg jag dessutom till, om vi går över till migrationsministerns svar, att det skyndsamt skulle utvärderas hur reformen hade fungerat. Det är alltså ingen nyhet när migrationsministerns upplyser mig om att det ska komma direktiv för en utvärdering av reformen. Jag är egentligen lite besviken över att det

inte har kunnat komma i gång ännu tidigare. Visst måste man först ha haft verksamhet en viss tid, men risken är nu att vi får leva två år med reformen innan migrationsministern är beredd att svara på några frågor eller ha åsikter om hur förbättringar skulle kunna ske.

Inte heller den här gången är jag särskilt överraskad över att migrationsministern egentligen inte vill säga så mycket om så mycket. Jag tror dock att tipsen från coachen kanske hade landat hos någon innan det skriftliga svaret gavs i dag, för nu gör migrationsministern en av de saker jag tipsade om. Tips nr 13 för hur man kan vara migrationsminister och samtidigt ha en åsikt var nämligen att genomföra en utvärdering av en specifik verksamhet med mer eller mindre öppna direktiv. Bra! Då kan det trots allt göras någonting.

Nu förutskickas en utredning. Det är väl utmärkt, men det betyder inte att man måste stanna där, utan man kan också ha mer eller mindre öppna direktiv. Man kan tydliggöra vad man anser vara problemen, vad man tycker behöver utvärderas särskilt noggrant. I stället anger migrationsministern i sitt svar att ”för dagen kan jag bara konstatera att det saknas grund för de slutsatser Kalle Larsson dragit”. Jaha.

Den formuleringen förvånar mig något, för vilka slutsatser är det jag har dragit? Jag har dragit slutsatsen att det finns olikheter i hur domarna utfallit. Jag har dragit slutsatsen att andelen bifall i asylärenden är 27 procent i Göteborg, 21 procent i Malmö och 16 procent i Stockholm. Är det det som det saknas grund för? Jag har också dragit slutsatsen att det finns skillnader i muntligheten, alltså i hur ofta man får muntlig förhandling. Det får man i 40 procent av avvsnings- och utvisningsmålen i Malmö och Göteborg och i 20 procent i Stockholm. Saknas det grund för det påståendet också? Eller saknas det möjligen grund för påståendet att skillnaderna i hur man väljer att använda lagstiftningen är, som jag säger, ”en katastrof för den enskildes rättssäkerhet”?

Anf. 46 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Det är ännu för tidigt att låta utvärdera den nya instans- och processordningen och utlänningslagen som helhet. Det kommer att vara tidigt även efter det år som en utvärdering kanske kan komma att ta. Det är definitivt för tidigt att i dag dra några långtgående slutsatser, särskilt med den säkerhet med vilken Kalle Larsson uttalar sig och där ord och ordkombinationer som ”svåra missförhållanden”, ”katastrof” och så vidare förekommer.

Utan att gå in i en debatt om sakfrågorna vill jag framhålla att det bakom statistiska skillnader mellan de tre migrationsdomstolarna kan dölja sig många omständigheter i det ena eller andra avseendet. Självfallet kommer utredaren att analysera sådana skillnader i statistiken som nu angetts. Hur Migrationsöverdomstolen bedömt och bedömer ärenden om prövningstillstånd är en fråga för domstolen. Naturligtvis kommer också överdomstolens roll och verksamhet att belysas i en utvärdering. Vad gäller formuleringar som ”risken blir att vi får leva med detta under en tid” vill jag säga att ja, om praxis ska kunna utvecklas såsom sker i våra domstolar måste det få lov att ta tid.

För min del tycker jag att Kalle Larsson borde vara nöjd. Jag kommer att föreslå regeringen att låta utvärdera den ordning som infördes den 31 mars 2006. Därefter kommer vi att ha ett relevant underlag för att i denna

kammare, och också i andra sammanhang, kunna föra en diskussion om huruvida förändringar behövs, vilka förändringar som behövs och på vilket sätt de ska genomföras. Det tycker jag kan vara tillräckligt.

Anf. 47 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Migrationsministern använder inte ens hela sin talartid. Det är väl lite kännetecknande för den här debatten. Det saknas tydligen besked eller ens resonemang om huruvida det är ett problem att vi just nu har mycket olika utfall både när det gäller muntligheten i domstolarna och bifallsfrekvenserna i asylärenden. Det är vad jag beskriver när jag använder ord som "katastrof" och "svåra missförhållanden". Det är givetvis en katastrof för en person som får ett negativt beslut i Stockholm att veta att chansen att få ett positivt beslut hade varit större i Göteborg eller Malmö, vilket åtminstone statistiken talar för. Jag är självfallet medveten om att det kan finnas skillnader beroende på vilka grupper som är boende var och därmed också i ärendenas utfall, men att det ska vara så stora skillnader, nästan en fördubbling av andelen bifall i Göteborg i jämförelse med Stockholm, har jag mycket svårt att tänka mig.

Migrationsministern anser att jag borde vara nöjd eftersom han nu genomför den utvärdering som riksdagen gett honom i uppdrag att genomföra, för det är ju så det sett ut. Det finns ett utskottsbetänkande från kammaren som föreskriver att regeringen skyndsamt ska genomföra en sådan utvärdering. Att regeringen gör det som riksdagen beslutar är inget att vara missnöjd med, men det är heller inte något att vara särskilt nöjd med i största allmänhet, i alla fall inte nöjd nog att inte ställa ytterligare politiska frågor och föra ytterligare resonemang.

Det vi har att göra med är frågan huruvida det är för tidigt att ha åsikter. Får man tycka något? Bör man tycka något? Kan man göra bedömningar även under de första åren av en ny ordnings ikraftträdande? Jag tror att det till och med är ganska viktigt att göra det, inte för att man nödvändigtvis behöver skynda i väg och fatta nya politiska beslut, göra om hela utlänningslagen och hela rättsordningen ännu en gång, utan för att det i början av en ny rättsordnings ikraftträdande fortfarande handlar om ett sökande. Det pågår ett sökande av hur formerna ska se ut, var praxis ska landa och hur resultatet av det hela ska bli.

Det är, som också påpekats i tidigare interpellationer, fråga om en av de största reformerna på detta område på många år. Skälet till att inte vänta fem år eller tio år är att det då hunnit sätta sig så mycket att det skulle bli betydligt svårare att göra de förändringar och uppmuntra den positiva utveckling man vill se än om man gör det omedelbart, eller åtminstone efter ett eller två år – ja, ungefär nu när vi har denna diskussion i riksdagens kammare.

Jag tycker nog inte att det är tidigt. Det här är förstas inte det enda tillfället. Vi kommer att få återkomma vid många tillfällen till den situation som vi nu diskuterar. Jag kan för egen del ännu en gång upprepa att det är oerhört betydelsefullt att vi fått en ny rättsordning på plats, men jag tror att det vore förligt om vi lagstiftare i riksdagens kammare lämnade den politiska debatten och diskussionen för att återkomma en annan gång. Jag tror att det snarare är betydelsefullt att hela tiden diskutera, försöka förbättra, leta efter svagheter och åstadkomma, så gott vi kan, en ordning som är än mer rättssäker och än mer likartad i olika delar av

landet. Det kan inte, med tanke på rättssäkerheten, vara rimligt att chansen att få tillstånd är nästan dubbelt så stor i Göteborg som i Stockholm.

Prot. 2006/07:96
23 april

Anf. 48 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Apropå talartid och annat tror jag att det var den store tyske poeten Goethe som en gång sade att ”in der Begrenzung zeigt sich der Meister”, alltså att begränsningen visar sig i mästaren. Utan att på något vis göra anspråk på mästartitel tror jag att en begränsning av ordflödet kan vara av godo till och med i denna kammare och till och med när det gäller sådana komplexa frågor som nu.

Jodå, Kalle Larsson, en utvärdering förutskickades i den proposition som låg till grund för riksdagens beslut, som ju också – det är helt riktigt – Kalle Larssons parti stod bakom. Men om man ska göra utvärderingar ska de göras på rätt sätt, med rätt verktyg och med rätt målsättning. Det är själva knäckfrågan. Arbetet med att ta fram direktiven och formulera en god ordning för hur vi ska kunna utvärdera en reform som var ganska så komplicerad att genomföra har pågått i departementet under ett antal månader. Det har blivit ett bra arbete, men det har med all önskvärd tydlighet också demonstrerat hur svårt det är att försöka skriva bra direktiv när reformen inte varit i kraft särskilt länge.

Det jag upplever som problematiskt med Kalle Larssons interpellation är att väldigt svepande påståenden görs utifrån ett statistiskt material som med alla mått mätt måste sägas vara mycket litet i förhållande till vad som var ingångsvärdena när det beslutades om reformen. Tillräckligt många fall har inte avgjorts för att vi ska kunna vara helt säkra på att de statistiska skillnaderna verkligen är så stora som Kalle Larsson försöker göra gällande.

Det kan vara önskvärt att få någon eller några frågor belysta av utredaren redan innan utvärderingen som helhet presenteras. I propositionen nämns till exempel frågan huruvida Migrationsverket ska besluta om förordnande av offentligt biträde. Socialförsäkringsutskottet föresatte i sitt betänkande över propositionen, 2004/05:SfU17, att denna fråga skulle delredovisas inom ramen för utvärderingen. I mitt förslag till direktiv för utvärdering kommer jag att ta upp frågan om förtur för någon eller några frågor. Men jag tycker som sagt att det är viktigt att man inte är för snabb när man drar slutsatser om en reform av det här slaget.

Möjligheten till överprövning av Migrationsverkets beslut i domstol med ett tvåpartsförfarande är en väsentlig förstärkning av rättssäkerheten. En viktig inriktning vid förändringarna av utlänningslagen var vidare att sätta bestämmelserna om skyddsbehoven i fokus och att skapa tydligare åtskillnad mellan sådana bestämmelser och andra grunder för uppehållstillstånd.

När vi har suttit och arbetat med direktiven har det varit mycket angeläget för oss att få fram så pass klara instruktioner till utredaren att det här kan belysas. Därför kommer utvärderingen av reformen som helhet att genomföras med den utgångspunkten. Denna utvärdering kommer att få visa vilka ytterligare åtgärder som kan komma att bli aktuella. Först när vi har hela bilden klar för oss och har den liggande på bordet är det dags att ha en djuplodande politisk diskussion.

Kalle Larsson får, precis som alla andra riksdagsledamöter som så önskar, komma med frågor under arbetets gång. Det finns inget förbud

Svar på
interpellationer

mot det. Men man ska vara medveten om att en utvärdering, framför allt när den baseras på den här typen av statistiska uppgifter, bara kan bli så bra som det material man har att arbeta med. Är inte frekvensen tillräckligt stor tror jag att man kommer att få problem när man ska göra en bedömning av helhetsresultatet. Det tycker i varje fall jag att man ska akta sig för.

Anf. 49 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Om Tobias Billström hade använt Goethe lite tidigare i sitt arbete inför interpellationen hade han möjligen begränsat ordflödet något i den sista meningen. Den har han efter mina följdfrågor inte kunnat försvara. Han säger: "För dagen kan jag bara konstatera att det saknas grund för de slutsatser Kalle Larsson dragit."

Jag har redovisat den hittillsvarande statistiken på området. Jag har inte kunnat höra att det skulle finnas några invändningar mot den statistiken, som kommer från Migrationsverket. En slutsats är att det finns skillnader i statistik. Vi för diskussionen för att ge signaler om att sådana skillnader inte är lämpliga. Det måste göras någonting i praxisbildning i den kommande processen för att komma till rätta med de stora skillnader som finns. Redan att vi står och har denna debatt i kammaren i dag är ett steg mot att synliggöra frågan och därmed ge signalen att skillnaden i hur man använder lagstiftningen behöver funderas över. Det är syftet med debatten.

Jag var väl medveten om att migrationsministern i sitt svar skulle skriva någonting i stil med "det här kommer det en utvärdering om, så det kan vi inte prata om nu". Jag har visserligen inte fått många svar, men jag har kunnat notera att migrationsministern ändå följer ett av mina tips från coachen och att han dessutom går ett steg längre än tips nr 13 om genomförande och utvärdering. Han förutsäger redan nu att en av de saker man kommer att titta närmare på är förordnandet av offentliga biträden. Det tycker jag är utmärkt. Det är ingen nyhet det heller; det har också stått i tidigare fattade beslut. Men mitt förslag till migrationsministern att fundera vidare på är: Varför inte också titta på skillnader i bedömning mellan de olika domstolarna när man ger sig in i utvärderingen?

Anf. 50 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Vi har diskuterat denna fråga ett antal gånger under interpellationsdebatten. Jag har påpekat att det inte är min avsikt att gå in på sakfrågorna eftersom vi står i begrepp att lansera en utvärdering. Jag har också indikerat att vi inte säkert kan veta vad som döljer sig bakom de siffror som Kalle Larsson har redovisat i sin interpellation och i debatten. Det är många omständigheter som ligger till grund för de statistiska skillnaderna mellan de tre migrationsdomstolarna. Vi vet inte vad som döljer sig, och vi kan inte heller veta det innan en noggrann utvärdering är gjord.

"Synliggöra", säger Kalle Larsson. Synliggöra vad? Om vi har tre fall som är avgjorda och två är positiva kan jag hävda statistiskt att en majoritet har fått positivt utfall i bedömningen. Men det görs utifrån en otroligt liten kategori av fall.

Även Kalle Larsson borde reflektera över vad det egentligen är vi strävar efter. Är det inte att få en stor säkerhet i hur de faktiska förhållandena är i domstolen? Kan vi verkligen få det efter den här korta tiden? Jag tycker att man ska vara försiktig.

Däremot gläder det mig att indikationerna från rättsväsendet tyder på att det börjar skjuta fart. Fler fall håller på att överlämnas från Migrationsverket till migrationsdomstolarna och sedan vidare till Migrationsöverdomstolen. Jag vet inte om detta är en trend som kommer att hålla i sig. Men om den gör det är det otroligt positivt. Då kommer vi kanske under den utvärdering som nu påbörjas att stå på en stadigare och stabila grund. Det skulle vara bra för den politiska debatten när utvärderingen väl är avslutad.

Jag vill uppmana Kalle Larsson till en viss försiktighet när det gäller hanteringen av statistik. Det finns, som vi alla vet, tre slags lögn: lögn, förbannad lögn och statistik.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2006/07:Sk10–Sk14 till skatteutskottet

2006/07:MJ4 till miljö- och jordbruksutskottet

2006/07:Sk15–Sk20 till skatteutskottet

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Framställning

2006/07:RRS24 Riksrevisionens styrelses framställning angående statlig tillsyn av bostad med särskild service enligt LSS

Utrikesutskottets betänkanden

2006/07:UU6 Europarådet

2006/07:UU13 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa under år 2006

Försvarsutskottets betänkande

2006/07:FöU6 Behandling av personuppgifter inom Försvarsmaktens och Försvarets radioanstalts underrättelseverksamhet

Socialutskottets betänkande

2006/07:SoU10 Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor m.m.

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2006/07:AU11 Diskriminering

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 20 april

2006/07:479 Stöd till oppositionen på Kuba

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:480 Ersättning från a-kassan för personer under 25 år

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:481 Bränderna i Rosengård

av *Luciano Astudillo* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2006/07:482 Stopp för EU-bidrag till Nynäshamn

av *Mikael Damberg* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:483 Vård i livets slutskede

av *Cecilia Wikström* i Uppsala (fp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 maj.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 april

2006/07:1062 Musselodling

av *Maria Kornevik Jakobsson* (c)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1063 Demensvården

av *Catharina Bråkenhielm* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:1064 Studiemedel vid sjuk- eller aktivitetsersättning

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)

till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

2006/07:1065 Satsning på Dalabanan

av *Peter Hultqvist* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:1066 Inkomstbeskattning av allmännyttiga stiftelser

av *Lennart Axelsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:1067 Säpos arbetsmetoder

av *Lena Olsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1068 Utredning om ID-kort

av *Eva-Lena Jansson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

Prot. 2006/07:96
23 april

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 april.

16 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 20 april

2006/07:1039 GATS-avtalet och den svenska alkoholpolitiken

av *Barbro Westerholm* (fp)
till statsrådet Sten Tolgfors (m)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 maj.

17 § Kammaren åtskildes kl. 15.16.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 11 § anf. 45 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
5 § Svar på interpellation 2006/07:425 om stärkt utbildning och kunskapsläge i miljö- och hälsoskydd inom insatsförsvaret	2
Anf. 1 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	2
Anf. 2 EVA SELIN LINDGREN (c)	3
Anf. 3 TALMANNEN	4
Anf. 4 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	4
Anf. 5 EVA SELIN LINDGREN (c)	5
Anf. 6 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	5
Anf. 7 EVA SELIN LINDGREN (c)	6
Anf. 8 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	6
6 § Svar på interpellation 2006/07:426 om strategiska möjligheter för att minska klimatpåverkan och andra miljöskador inom försvaret	6
Anf. 9 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	6
Anf. 10 EVA SELIN LINDGREN (c)	7
Anf. 11 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	9
Anf. 12 EVA SELIN LINDGREN (c)	9
Anf. 13 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	9
Anf. 14 EVA SELIN LINDGREN (c)	10
Anf. 15 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	10
7 § Svar på interpellation 2006/07:444 om avsteg från arbetsrätten inom Försvarsmakten	10
Anf. 16 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	10
Anf. 17 PETER JONSSON (s)	11
Anf. 18 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	11
Anf. 19 PETER JONSSON (s)	12
Anf. 20 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	13
Anf. 21 PETER JONSSON (s)	14
Anf. 22 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	14
8 § Svar på interpellationerna 2006/07:446 och 452 om Försvarsmakten och försämringar för föreningslivet	15
Anf. 23 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	15
Anf. 24 MONICA GREEN (s)	16
Anf. 25 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	17
Anf. 26 MONICA GREEN (s)	18
Anf. 27 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	18
Anf. 28 MONICA GREEN (s)	19
Anf. 29 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	19
9 § Svar på interpellation 2006/07:333 om flyktingskap från Afrikas horn	19

Anf. 30	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	19
Anf. 31	KALLE LARSSON (v)	20
Anf. 32	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	21
Anf. 33	KALLE LARSSON (v)	22
Anf. 34	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	23
Anf. 35	KALLE LARSSON (v)	25
Anf. 36	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	25
10 §	Svar på interpellation 2006/07:353 om asylsökande från Irak	26
Anf. 37	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	26
Anf. 38	KALLE LARSSON (v)	28
Anf. 39	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	29
Anf. 40	KALLE LARSSON (v)	30
Anf. 41	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	31
Anf. 42	KALLE LARSSON (v)	32
Anf. 43	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	33
11 §	Svar på interpellation 2006/07:430 om orsaker till de stora skillnaderna i migrationsdomstolarnas dömande	34
Anf. 44	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	34
Anf. 45	KALLE LARSSON (v)	34
Anf. 46	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	35
Anf. 47	KALLE LARSSON (v)	36
Anf. 48	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	37
Anf. 49	KALLE LARSSON (v)	38
Anf. 50	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	38
12 §	Hänvisning av ärenden till utskott	39
13 §	Bordläggning	39
14 §	Anmälan om interpellationer	40
15 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	40
16 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga	41
17 §	Kammaren åtskildes kl. 15.16	41

